

**აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის
კანონი**

**აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2023 წლის რესპუბლიკური
ბიუჯეტის შესახებ
თავი I**

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მაჩვენებლები

მუხლი 1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი თანდართული რედაქციით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
შემოსავლები	285 103,4	362 809,7	432 133,7
გადასახადები	273 404,1	350 000,0	420 000,0
გრანტები	0,0	309,7	371,4
სხვა შემოსავლები	11 699,3	12 500,0	11 762,3
ხარჯები	248 943,9	362 889,2	391 612,4
შრომის ანაზღაურება	37 164,5	43 580,7	54 008,2
საქონელი და მომსახურება	46 399,0	54 512,5	73 382,2
პროცენტი	681,7	664,8	709,0
სუბსიდიები	8 354,2	11 209,0	12 562,1
გრანტები (გაცემული)	107 836,7	168 668,5	178 662,9
სოციალური უზრუნველყოფა	22 286,2	21 173,7	23 821,0
სხვა ხარჯები	26 221,5	63 080,1	48 467,1
საოპერაციო სალდო	36 159,6	- 79,6	40 521,2
არაფინანსური აქტივების ცვლილება	53 608,6	17 367,2	54 091,4
ზრდა (შემენა)	75 860,1	116 067,2	134 507,1
კლება (გაყიდვა)	22 251,5	98 700,0	80 415,7
მთლიანი სალდო	-17 449,1	-17 446,8	-13 570,2
ფინანსური აქტივების ცვლილება	-20 953,4	- 796,2	-23 000,0
ზრდა	0,0	0,0	0,0
აქციები და სხვა კაპიტალი	0,0	0,0	0,0
კლება	20 953,4	796,2	23 000,0
ვალუტა, დეპოზიტები	20 946,5	796,2	23 000,0
აქციები და სხვა კაპიტალი	6,9	0,0	
ვალდებულებების ცვლილება	-3 504,3	16 650,6	-9 429,8
ზრდა	0,0	20 000,0	0,0
სესხები	0,0	20 000,0	
კლება	3 504,3	3 349,4	9 429,8
სესხები	3 504,3	3 349,4	9 429,8
ბალანსი	0,0	0,0	0,0

2. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება თანდართული რედაქციით:

(ათასი ლარი)

დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
შემოსულობები	307 361,8	481 509,7	512 549,4
შემოსავლები	285 103,4	362 809,7	432 133,7
არაფინანსური აქტივების კლება	22 251,5	98 700,0	80 415,7
ფინანსური აქტივების კლება (ნაშთის გამოკლებით)	6,9	0,0	0,0
ვალდებულებების ზრდა	0,0	20 000,0	0,0
გადასახდელები	328 308,3	482 305,8	535 549,4
ხარჯები	248 943,9	362 889,2	391 612,4
არაფინანსური აქტივების ზრდა	75 860,1	116 067,2	134 507,1
ფინანსური აქტივების ზრდა (ნაშთის გამოკლებით)	0,0	0,0	0,0
ვალდებულებების კლება	3 504,3	3 349,4	9 429,8
ნაშთის ცვლილება	-20 946,5	- 796,2	-23 000,0

თავი II

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები

მუხლი 2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები 432133.7 ათასი ლარის ოდენობით:

	(ათასი ლარი)		
დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
შემოსავლები	285 103,4	362 809,7	432 133,7
გადასახადები	273 404,1	350 000,0	420 000,0
გრანტები	0,0	309,7	371,4
სხვა შემოსავლები	11 699,3	12 500,0	11 762,3

მუხლი 3. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები 420000.0 ათასი ლარის ოდენობით:

	(ათასი ლარი)			
კოდი	დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
11	გადასახადები	273 404,1	350 000,0	420 000,0
111	გადასახადები შემოსავალზე, მოგებაზე და კაპიტალის ღირებულების ნაზრდზე	273 404,1	350 000,0	420 000,0
1111	ფიზიკური პირებიდან	273 404,1	350 000,0	420 000,0
11111	საშემოსავლო გადასახადი	273 404,1	350 000,0	420 000,0

მუხლი 4. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გრანტები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გრანტები 371,4 ათასი ლარის ოდენობით:

	(ათასი ლარი)			
კოდი	დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
13	გრანტები	0,0	309,7	371,4
132	უცხო სახელმწიფოთა მთავრობებიდან მიღებული გრანტები	0,0	309,7	371,4
1321	მიმდინარე დანიშნულების გრანტები	0,0	309,7	371,4

მუხლი 5. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები 11762.3 ათასი ლარის ოდენობით:

კოდი	დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
14	სხვა შემოსავლები	11 699,3	12 500,0	11 762,3
141	შემოსავლები საკუთრებიდან	6 514,7	9 452,0	8 198,7
1411	პროცენტები	3 638,8	7 000,0	7 000,0
14115	დეპოზიტებზე და ანგარიშებზე დარიცხული პროცენტები	3 638,8	7 000,0	7 000,0
1412	დივიდენდები	1 479,8	600,0	700,0
14121	სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით მოქმედი საწარმოების მოგებიდან მიღებული დივიდენდები	1 479,8	600,0	700,0
1415	რენტა	1 396,0	1 852,0	498,7
14154	შემოსავალი მიწის იჯარიდან და მართვაში (უზურფრუქტი, ქირავნობა და სხვა) გადაცემიდან	339,9	452,0	198,7
14155	სარგებლობის ლიცენზიის გაცემის საფასურით მიღებული შემოსავლები	1 056,1	1 400,0	300,0
142	საქონლისა და მომსახურების რეალიზაცია	581,3	448,0	463,6
1422	ადმინისტრაციული მოსაკრებლები და გადასახდელები	14,5	0,0	0,0
14222	სალიცენზიო მოსაკრებლები	9,0		
14223	სანებართვო მოსაკრებლები	5,4		
14229	საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებელი	0,2		
1423	არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონელი და მომსახურება	566,8	448,0	463,6
14232	შემოსავლები მომსახურების გაწევიდან	566,8	448,0	463,6
143	სანქციები (ჯარიმები და საურავები)	5,4	100,0	100,0
144	ტრანსფერები რომელიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	4 597,8	2 500,0	3 000,0

თავი III

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები, არაფინანსური აქტივები და მათი ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

მუხლი 6. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები 391612.4 ათასი ლარის ოდენობით:

დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
ხარჯები	248 943,9	362 889,2	391 612,4
შრომის ანაზღაურება	37 164,5	43 580,7	54 008,2
საქონელი და მომსახურება	46 399,0	54 512,5	73 382,2
პროცენტი	681,7	664,8	709,0
სუბსიდიები	8 354,2	11 209,0	12 562,1
გრანტები (გაცემული)	107 836,7	168 668,5	178 662,9
სოციალური უზრუნველყოფა	22 286,2	21 173,7	23 821,0
სხვა ხარჯები	26 221,5	63 080,1	48 467,1

მუხლი 7. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება 54091.4 ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

ა) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ზრდა 134507.1 ათასი ლარის ოდენობით:

კოდი	დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
101	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო	89,5	244,0	805,0
102	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისია	1,1	0,0	100,0
103	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა	2,8	350,0	550,0
104	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	56 217,9	86 204,9	94 388,6
105	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო	16 372,2	26 643,8	36 218,0
106	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	62,0	90,3	154,0
107	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	3 114,6	2 534,2	2 291,5
109	საერთო დანიშნულების რესპუბლიკური გადასახდელები	0,0	0,0	0,0
	სულ	75 860,1	116 067,2	134 507,1

ბ) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების კლება 80415.7 ათასი ლარის ოდენობით:

		(ათასი ლარი)		
კოდი	დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
31	არაფინანსური აქტივები	22 251,5	98 700,0	80 415,7
311	ძირითადი აქტივები	11 022,3	8 500,0	5 278,7
312	მატერიალური მარაგები	360,4		
314	არამწარმოებლური აქტივები	10 868,7	90 200,0	75 137,0

მუხლი 8. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდა ფუნქციონალურ კრილში 526119.5 ათასი ლარის ოდენობით:

(ათასი ლარი)

კოდი	დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
701	საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება	139 778,5	233 498,1	233 326,1
7011	ადმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა, ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა, საგარეო ურთიერთობები	31 589,9	66 480,1	55 574,0
70111	ადმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა	7 695,1	10 012,8	12 582,6
70112	ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა	23 868,7	56 436,3	42 960,5
70113	საგარეო ურთიერთობები	26,2	31,0	31,0
7013	საერთო დანიშნულების მომსახურება	2 012,0	2 296,7	2 888,9
7016	ვალთან დაკავშირებული ოპერაციები	681,7	664,8	709,0
7017	საერთო დანიშნულების ფულადი ნაკადები მთავრობის სხვადასხვა დონეებს შორის	104 772,5	163 230,0	172 500,0
7018	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურებაში	722,4	826,5	1 654,2
704	ეკონომიკური საქმიანობა	71 110,6	101 031,0	118 105,4
7042	სოფლის მეურნეობა, სატყეო მეურნეობა, მეთევზეობა და მონადირეობა	14 528,9	17 679,7	21 668,7
70421	სოფლის მეურნეობის სექტორის მართვასთან, ვეტერინარული, მცენარეთა დაავადებების საწინააღმდეგო და სხვა მომსახურება	10 462,3	12 486,7	14 899,0
70422	სატყეო მეურნეობა	4 066,7	5 193,0	6 769,7
7045	ტრანსპორტი	50 310,6	62 263,8	67 234,6
70451	საავტომობილო ტრანსპორტი	49 030,1	56 263,8	62 734,6
70455	მილსადენი და სხვა სახის სატრანსპორტო საშუალებები	1 280,5	6 000,0	4 500,0
7047	ეკონომიკის სხვა დარგები	4 009,0	9 775,0	15 988,6
70473	ტურიზმი	4 009,0	9 775,0	15 988,6
7049	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა ეკონომიკურ სფეროში	2 262,1	11 312,6	13 213,6
705	გარემოს დაცვა	1 314,8	2 055,7	6 775,5
7053	გარემოს დაბინძურების წინააღმდეგ ბრძოლა	65,4	65,4	87,9
7056	სხვა არაკლასიფიცირებული ხარჯები გარემოს დაცვის სფეროში	1 249,4	1 990,3	6 687,5
706	საბინაო კომუნალური მეურნეობა	11 114,2	19 356,0	17 000,0
7061	ბინათმშენებლობა	11 114,2	19 356,0	17 000,0
707	ჯანმრთელობის დაცვა	20 893,8	21 835,3	24 483,7
7072	ამბულატორიული მომსახურება	3 765,9	4 554,8	4 952,2
7073	საავადმყოფოების მომსახურება	9 374,6	10 420,0	11 490,0
7074	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება	2 220,0	3 294,6	3 761,8
7076	სხვა არაკლასიფიცირებული ხარჯები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში	5 533,3	3 565,9	4 279,7

კოდი	დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
708	დასვენება, კულტურა და რელიგია	26 937,8	38 292,8	53 202,9
7081	მომსახურება დასვენებისა და სპორტის სფეროში	12 493,8	16 526,4	23 680,3
7082	მომსახურება კულტურის სფეროში	11 288,7	15 161,5	20 369,8
7083	ტელე-რადიო მაუწყებლობა და საგამომცემლო საქმიანობა	289,8	245,4	324,3
7086	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა დასვენების, კულტურისა და რელიგიის სფეროში	2 865,5	6 359,5	8 828,5
709	განათლება	35 399,5	52 214,8	64 474,6
7092	ზოგადი განათლება	5 022,3	7 112,8	7 679,3
7093	პროფესიული განათლება	0,0	0,0	30,0
7094	უმადლესი განათლება	5 415,3	8 830,5	9 714,1
7098	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა განათლების სფეროში	24 961,9	36 271,6	47 051,1
710	სოციალური დაცვა	18 254,7	10 672,6	8 751,3
7101	ავადმყოფთა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვა	1 112,3	1 009,5	951,1
7102	ხანდაზმულთა სოციალური დაცვა	61,0	65,0	65,0
7106	საცხოვრებლით უზრუნველყოფა	3 086,9	5 207,9	6 899,6
7109	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა სოციალური დაცვის სფეროში	13 994,5	4 390,2	835,6
	სულ	324 804,0	478 956,4	526 119,5

თავი IV

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ცვლილება

მუხლი 9. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (-13570.2) ათასი ლარის ოდენობით.

მუხლი 10. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება (-23000.0) ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

ა) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ზრდა 0 ლარის ოდენობით:

დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
ფინანსური აქტივების ცვლილება	0,0	0,0	0,0
ზრდა	0,0	0,0	0,0
აქციები და სხვა კაპიტალი	0,0	0,0	0,0

(ათასი ლარი)

ბ) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების კლება 23000.0 ათასი ლარის ოდენობით:

დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
ფინანსური აქტივების ცვლილება	20 953,4	796,2	23 000,0
კლება	20 953,4	796,2	23 000,0
ვალუტა, დეპოზიტები	20 946,5	796,2	23 000,0
აქციები და სხვა კაპიტალი	6,9	0,0	0,0

(ათასი ლარი)

მუხლი 11. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება (-9429.8) ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

ა) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ზრდა 0.0 ლარის ოდენობით:

დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
ვალდებულებების ცვლილება	0	20 000,0	0,0
ზრდა	0	20 000,0	0,0
სესხები	0	20 000,0	0,0

ბ) განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებათა კლება 9429.9 ათასი ლარის ოდენობით:

დასახელება	2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
ვალდებულებების ცვლილება	-3 504,3	-3 349,4	-9 429,8
კლება	3 504,3	3 349,4	9 429,8
სესხები	3 504,3	3 349,4	9 429,8

(ათასი ლარი)

ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

მუხლი 12. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

განსაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები (ქვეპროგრამები) შემდეგი რედაქციით:

1. წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების განხორციელება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ძლიერი წარმომადგენლობითი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება, ვინაიდან იგი არის რეგიონის პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განმსაზღვრელი, საკანონმდებლო და მაკონტროლებელი ფუნქციების მქონე ხელისუფლების შტო.

1.1. საკანონმდებლო საქმიანობა

კომპეტენციის ფარგლებში საკანონმდებლო საქმიანობის განხორციელება, კონტროლი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქმიანობაზე.

საქართველოსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა უფლებამოსილებების განხორციელება.

2. საარჩევნო გარემოს განვითარება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს არჩევნების, კონსტიტუციითა და საარჩევნო კანონმდებლობით დადგენილი წესით ვადებში დაგეგმვა და გამართვა. არჩევნების სამართლებრივი, ორგანიზაციული, ფინანსური და ტექნიკური უზრუნველყოფა. საარჩევნო კამპანიის წარმართვა დემოკრატიული და თავისუფალი არჩევნების ჩატარების მიზნით.

2.1. საარჩევნო სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება

საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესების, მასში თანამედროვე მოთხოვნების გათვალისწინების, საარჩევნო ადმინისტრაციის ფუნქციონირებისა და საარჩევნო პროცესის მუდმივი სრულყოფის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება.

საარჩევნო ინსტიტუციის, სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა და საარჩევნო რეფორმების ხელშეწყობა. საარჩევნო ადმინისტრაციის მუშაობის ეფექტურობა, ამომრჩეველთა საარჩევნო უფლებების დაცვა და უზრუნველყოფა.

3. აღმასრულებელი ხელისუფლების უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

რეგიონის ინსტიტუციური განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია აღმასრულებელი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება.

3.1. მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მიერ აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში აღმასრულებელი ხელისუფლების განხორციელების პირობების შექმნა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის აღმასრულებელი ხელისუფლების დაწესებულებათა საქმიანობის კოორდინაციისა და კონტროლის განხორციელება;

მთავრობის საქმიანობის ორგანიზაციული, სამართლებრივი და ინფორმაციულ-ანალიტიკური უზრუნველყოფა;

მთავრობის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულების კონტროლის განხორციელება. მთავრობის თავმჯდომარის თანამშრომლობის ხელშეწყობა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის დაწესებულებებთან.

4. რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

ეფექტიანი და გამჭვირვალე საბიუჯეტო პროცესის ჩამოყალიბება, რომელიც უზრუნველყოფს საჯარო ფინანსების მოქნილ მართვას, სექტორში გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების სისტემის ჩამოყალიბებას, აგრეთვე სახელმწიფო სახსრების ეკონომიურ და ეფექტიანად ხარჯვაზე მონიტორინგს. ელექტრონული ხაზინის ძირითადი ექსპლუატაცია. რეგიონში ხელსაყრელი ეკონომიკური გარემოს შექმნისა და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების მიზნით წინადადებების შემუშავება. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების გამჭვირვალედ და ეფექტიანად მართვა, მისი სრულყოფილად აღრიცხვა, მოვლა-პატრონობა და პრივატიზაცია. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წილობრივი მონაწილეობით მოქმედ საზოგადოებების მართვა. რეგიონის, მუნიციპალიტეტებისა და დასახლებების სივრცითი, ქალაქმშენებლობითი და დაგეგმარების დოკუმენტების შედგენა. ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა. დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა. ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა. ახალი შესაძლებლობები ბიზნესისათვის. საფრთხის შემცველი ობიექტების მონიტორინგი და მართვა.

4.1. ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საფინანსო სისტემის მართვა და საფინანსო-საბიუჯეტო პოლიტიკის რეგულირება.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებული ღონისძიებების შეუფერხებელი დაფინანსების უზრუნველყოფა.

რეგიონის სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობის გაზრდის მიზნით ეკონომიკური პოლიტიკის ეფექტიანად შემუშავება და წარმართვა.

ავტონომიურ რესპუბლიკაში სამშენებლო საქმიანობის პოლიტიკის განხორციელება; სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმარების დოკუმენტების შემუშავების პროცესის წარმართვა.

4.2. რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა

რეგიონის საინვესტიციო-საპრივატიზაციო პროცესის სრულყოფა;

რეგიონის, როგორც საინვესტიციოდ მიმზიდველი ადგილის ცნობადობის ამაღლება;

ქონების მართვისა და პრივატიზების პროცესის ეფექტური ადმინისტრირება.

4.2.1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ქონების მართვა

ელექტრონული აუქციონების განცხადების განთავსებისა და ვაჭრობის პროცესის უზრუნველყოფის მომსახურების შექმნა; აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონებების დაცვის მიზნით დარაჯების (ყარაულები) დროებით სამუშაოზე აყვანა; სახელმწიფო ქონებისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების საბაზრო ღირებულებისა და საიჯარო ღირებულების დადგენა; სახელმწიფო ქონებისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების მოვლა-პატრონობა და შენახვა.

4.2.2. რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის პრომოუშენი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საინვესტიციო პოტენციალის ცნობადობის გაზრდა.

რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის შესახებ საპრომოუშენო მასალების მომზადება; აჭარის რეგიონის საინვესტიციო შესაძლებლობების შესახებ ვიდეო რგოლის შექმნა.

რეგიონის შიგნით და გარეთ საინვესტიციო ღონისძიებების ორგანიზება, მონაწილეობის უზრუნველყოფა და რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის წარმოჩენა.

4.3. ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიების ურბანული განვითარების ხელშეწყობა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული მუნიციპალიტეტების ურბანული განვითარებისა და ქალაქმშენებლობითი დოკუმენტების შედგენა და განახლება. მთის კურორტებისა და ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა.

4.3.1. სივრცითი მოწყობის, დასახლებათა დაგეგმვისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა

კურორტ გოდერძის ბუფერული ზონის განაშენიანების დეტალური გეგმის შედგენა.

4.3.2. აჭარის ტერიტორიაზე არსებული მთის კურორტებისა და სარეკრეაციო ადგილების განვითარება

აჭარის ტერიტორიაზე არსებული მთის კურორტებისა და სარეკრეაციო ადგილების განვითარება, მათი პოპულარიზაციის გაზრდა, საინვესტიციო გარემოს შექმნაზე ხელშეწყობა, მთის რეგიონის ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობა.

4.3.3. ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის რეგიონში ახალი ტურისტული დანიშნულების ადგილების განვითარების ხელშეწყობა.

4.4. სახაზინო მომსახურება

ელექტრონული ხაზინის ძირითადი ექსპლუატაცია.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის აღსრულება, მისი შემოსულობების და გადასახდელების ზუსტი და ოპერატიული აღრიცხვა.

ბიუჯეტის ოპერატიული, ყოველთვიური, ყოველკვარტალური და წლიური ანგარიშების მომზადება.

4.5. დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა

ინკუბირებული კომპანიების საქმიანობის ხელშეწყობა-მონიტორინგი და ბიზნესის განვითარებისათვის საჭირო სერვისების და რესურსების მიწოდება.

4.6. ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სავაჭრო-სამრეწველო პალატის წევრების ინტერესების დაცვა ადგილობრივ და ცენტრალურ ხელისუფლებაში.

სერვისების დახვეწა, ბიზნესმენებისა და ინვესტორების საქმიანობისათვის ხელშეწყობა.

მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებისთვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნა, ბიზნეს ასოციაციების გაძლიერება და პალატის რესურსების მობილიზება ამ მიზნების მისაღწევად, ბიზნესში ქალთა ჩართულობის მნიშვნელობის გაზრდა.

აჭარის რეგიონის ბიზნეს გარემოს გაუმჯობესება.

4.7. საფრთხის შემცველი ობიექტებისათვის მომსახურების მიწოდება და მართვა

საფრთხის შემცველი ობიექტების ტექნიკური დიაგნოსტიკების ჩატარება, სამშენებლო მასალებსა და პროდუქციაზე გამოცდების ჩატარება.

ოპერატიული დიაგნოსტიკების მონაცემებით საექსპლუატაციო-ტექნიკური დოკუმენტაციის ანალიზი; ობიექტის შემოწმება ურღვევი მეთოდით - (ვიზუალურ გაზომვითი მეთოდი, ძირითადი მეტალისა და შენადული ნაკერების დეფექტოსკოპია, სისქემზომით კონტროლი); მასალის მექანიკური თვისებებისა და შემადგენლობის გამორკვევა; სიმტკიცესა და სიმკვრივეზე შემოწმებითი გათვლების შესრულება და გამოცდა დატვირთვით; გამოვლენილი დეფექტების ანალიზი, მათი მიზეზების დადგენა, განსაზღვრული პარამეტრების დაზუსტება. მზა ბეტონის სიმტკიცის განსაზღვრა კუმშვაზე, ბეტონის საკედლე ქვების, ბეტონის ფილების (ტროტუარებისათვის), სიმტკიცის განსაზღვრა კუმშვაზე, არამადნეული მასალების, მოსაპირკეთებელი და საგაზაო მასალების ხარისხის შემოწმება; ბეტონის ხარისხის შემოწმება ურღვევი მეთოდით; ბეტონში არმატურის დიამეტრისა და ბადურის განლაგების განსაზღვრა, ასფალტისა და გრუნტის შემოწმება. ნივთის მფლობელის/ინსპექტირების ორგანოს მოთხოვნის შემთხვევაში, სხვადასხვა დანადგარ მოწყობილობების (მათი ცალკეული კომპონენტების) მწარმოებლის/დამამზადებლის მიერ დადგენილ პარამეტრებთან შესაბამისობის გამოკვლევა და შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადებისა და გაცემის უზრუნველყოფა მოქმედი

კანონმდებლობით დადგენილი წესით. წინასაპროექტო, საკვლევ-საძიებო სამუშაოების განხორციელება, მიწისა და შენობა ნაგებობების აზომვითი ნახაზების შედგენა.

4.8. საწარმოთა მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წილობრივი მონაწილეობით მოქმედ საზოგადოებების ქონების, დებიტორული და კრედიტორული მოთხოვნების მოძიება, ინვენტარიზაცია, განკარგვა, ქონების დაცვა, რეგისტრაცია, დავალიანების წარმოშობის საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში სასამართლო დავის წარმოება, პარტნიორის უფლებამოსილებების განხორციელება.

4.9 ახალი შესაძლებლობები ბიზნესისათვის

ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების განვითარების ხელშეწყობა, წარმოებული პროდუქციის დივერსიფიკაცია, გამოშვებული პროდუქციის მოცულობისა და ასორტიმენტის ზრდა.

5. ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის სტრატეგიული გეგმის მიხედვით, დეპარტამენტის 2023-2026 წლების საშუალოვადიანი პრიორიტეტი ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობაა, რაც გულისხმობს ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ეფექტური პოლიტიკის გატარებას და რეგიონის ტურიზმისა და კურორტების განვითარების ხელშეწყობას, რეგიონის ტურისტული შესაძლებლობების გამოვლენას, ტურისტული პროდუქტების გამრავალფეროვნებას და რეგიონის ცნობადობის გაზრდას საერთაშორისო და შიდა ბაზარზე, ურთიერთთანამშრომლობითა და ინოვაციური ინიციატივებით პარტნიორებისა და დაინტერესებული პირების დახმარებას ხარისხის სტანდარტის ამაღლებაში.

5.1. ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და დარგის ეფექტიანი განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ერთიანი პოლიტიკის გატარება და დარგის საჭიროებებზე მორგებული გადაწყვეტილებების მიღება.

ქვეყანაში ტურიზმისა და კურორტების სფეროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფორმირებასა და განხორციელებაში მონაწილეობა;

ტურიზმისა და კურორტების სფეროებში განსახორციელებელი პროგრამების შესრულების კოორდინაცია და მართვა.

რეგიონში დარგის განვითარებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მისაღებად საჭირო მონაცემების მოგროვება და ანალიზი.

5.1.1. ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის მართვა

ქვეყანაში ტურიზმისა და კურორტების სფეროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფორმირებასა და განხორციელებაში მონაწილეობა;

ტურიზმისა და კურორტების სფეროებში განსახორციელებელი პროგრამების შესრულების კოორდინაცია და მართვა.

5.1.2. დარგის საჭიროებებისა და განვითარების პოტენციალის კვლევა და სტატისტიკის წარმოება რეგიონში დარგის განვითარებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მისაღებად საჭირო მონაცემების მოგროვება და ანალიზი.

ადგილობრივი ტურისტული ბაზრის კვლევა, უცხოელ ტურისტთა ბაზრის კვლევა, ტურისტების ვიზიტის აღწერა, მათი კმაყოფილების დონისა და მოთხოვნების კვლევა; სტატისტიკური ანალიზი.

5.2. აჭარის ტურისტული მარკეტინგი ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე

რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის ცნობადობის ამაღლება;

რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია ქვეყნის შიდა და საერთაშორისო ბაზარზე;

5.2.1. რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი საერთაშორისო ბაზრებზე

საერთაშორისო ბაზარზე რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი და რეკლამირება;

მიზნობრივ და საერთაშორისო ბაზრებზე (აზერბაიჯანი, არაბთა გაერთიანებულ საამიროები, გერმანია, დიდი ბრიტანეთისა და ჩრდილოეთ ირლანდიის გაერთიანებული სამეფო, სკანდინავიის ქვეყნები, ესტონეთი, თურქეთი, ისრაელი, ლატვია, ლიეტუვა, პოლონეთი, საუდის არაბეთი, საფრანგეთი, სომხეთი, უკრაინა, უნგრეთი, ფინეთი, ყაზახეთი, უზბეკეთი, ჩეხეთი, ავსტრია, შვეიცარია, ამერიკა, აზიის ქვეყნები და სხვა) სარეკლამო და პიარ კამპანიების წარმოება სატელევიზიო რეკლამის, ინტერნეტ რეკლამის, ბეჭდური მედიის, გარე რეკლამისა და სხვა სარეკლამო საშუალებების გამოყენებით; საერთაშორისო ტურისტულ გამოფენებში, კონფერენციებში, სემინარებში, ფორუმებში, ფესტივალებში, ღონისძიებებსა და სამუშაო შეხვედრებში მონაწილეობა, ასევე აჭარის რეგიონის ტურისტული შესაძლებლობების წარმოჩენის მიზნით საზღვარგარეთის ქვეყნებში პრეზენტაციების, სამუშაო შეხვედრების და სხვადასხვა ღონისძიების ორგანიზება რეგიონის პოპულარიზაციის და ცნობადობის გაზრდის მიზნით. ასევე, სარეკლამო-საინფორმაციო და საპრომოციო მასალების გავრცელება, სარეკლამო-საინფორმაციო, გაცნობითი და გამოცდილების გაზიარებითი ტურების ორგანიზება საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან.

მსოფლიო ტურიზმის დაჯილდოების (World Travel Awards Gala Ceremony) 2023 წლის გალა ცერემონიის ორგანიზება.

5.2.2. რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება ქვეყნის შიგნით

შიდა მომხმარებლებზე გათვლილი მარკეტინგული და სარეკლამო კამპანიის წარმოება;

შიდა ტურიზმის წახალისების მიზნით სარეკლამო-საინფორმაციო და გაცნობითი ტურების ორგანიზება;

სხვადასხვა სარეკლამო საშუალებით რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება და ტურიზმის სტუმულირება ქვეყნის შიდა ბაზარზე; სხვადასხვა ღონისძიების, წარმოდგენის, შოუების, ინსტალაციების და სხვა პიარ-აქტივობების ორგანიზება შიდა ტურიზმის სტუმულირების, ტურისტული პროდუქტების პოპულარიზაციისა და მოგზაურობის წახალისების მიზნით.

5.2.3. რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციისათვის საჭირო მასალების დამზადება

სარეკლამო-საინფორმაციო პროდუქციის მომზადება და გავრცელება.

5.3. ტურისტული პროდუქტებისა და სერვისების განვითარება

რეგიონის ტურისტული პროდუქტების განვითარება და მომსახურების ხარისხის ამაღლება.

რეგიონში არსებული ტურისტული პროდუქტების განვითარება და ახალი პროდუქტების შექმნა.

ტურიზმის დარგში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის განვითარება და ტურიზმის შესახებ საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება.

ტურისტული მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება;

სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა.

5.3.1. სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა.

ტურისტული საინფორმაციო ცენტრების თანამშრომლების გადამზადება;

ტურისტული პროდუქტების განვითარების სააგენტოს მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება;

ტურისტულ-საინფორმაციო ცენტრების მოდერნიზაცია-განახლება;

სოფლის ტურიზმის თემატიკის საერთაშორისო გამოფენებში, კონფერენციებსა და ღონისძიებებში მონაწილეობის მიღება.

5.3.2. ტურისტული პროდუქტების განვითარება და დივერსიფიკაცია.

არსებული ტურისტული პროდუქტების განვითარება და ახალი პროდუქტების შექმნა.

სხვადასხვა სეზონური ღონისძიებების (კონფერენციების, ფესტივალების) ორგანიზება.

ახალი ტურისტული მარშრუტების იდენტიფიცირება და მათი მარკირება; ტურისტული ინფრასტრუქტურის პროექტირება და მოწყობა-მშენებლობა, ტურისტული მასალების ბეჭდვა; გაცნობითი-სარეკლამო ტურების და აქტივობების ორგანიზება.

5.3.3. ტურიზმის დარგში სერვისის განვითარების ხელშეწყობა.

რეგიონის ტურიზმის დარგის წარმომადგენლებთან მჭიდრო თანამშრომლობით დარგში დასაქმებულთა კვალიფიკაციისა და უნარ-ჩვევების მხრივ არსებული საჭიროებებისთვის მიზანმიმართული ტრენინგების დაგეგმვა და განხორციელება.

ტურისტულ ობიექტებში მომსახურების ხარისხის რეგულარული მონიტორინგი და შეფასება.

ღონისძიებების, მასტერკლასების, ექსპედიციების და სხვადასხვა აქტივობის ორგანიზება მომსახურების ხარისხის ამაღლების მიზნით.

საინფორმაციო ბროშურის შექმნა-დამზადება, ვიდეო გაკვეთილების დამზადება მომსახურების ხარისხის ამაღლებისათვის.

ტურიზმის ინდუსტიაში წლის საუკეთესო სერვისების მიმწოდებელი ობიექტების დაჯილდოება.

5.4. რეკრეაციული ადგილების მოვლა-შენახვა

მოსახლეობისა და დამსვენებელთა გაჯანსაღების, დასვენების ეფექტური პირობების უზრუნველყოფისათვის საკურორტო ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაფართოება. ბულვარის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება. დასვენებისა და ტურიზმის თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი პირობების შექმნა.

6. ინფრასტრუქტურის განვითარება

აჭარის ტერიტორიები გამოირჩევა სხვადასხვა ტიპის ურბანული განვითარებით. რეგიონი ხასიათდება როგორც შავი ზღვის სანაპირო ზოლის, ასევე შიგამთიანი და მაღალმთიანი ლანდშაფტითა და შესაბამისი ხასიათის დასახლებებით.

რეგიონის მდგრადი და ჰარმონიული განვითარების უზრუნველსაყოფად ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს გამართული ინფრასტრუქტურის შექმნა, მოვლა და მისი განვითარება. გამართული საგზაო, საინჟინრო-კომუნალური და ენერგოუზრუნველყოფის ინფრასტრუქტურის შექმნისადმი ხელშეწყობა დარგში სახელმწიფო პოლიტიკის გატარების მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს.

2005 წლიდან დღემდე ჩვენს რეგიონში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული საავტომობილო გზების ნუსხიდან არა ერთ საავტომობილო გზას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია, თუმცა ჯერ კიდევ არსებობს ბევრი საავტომობილო გზა, რომელიც საჭიროებს აუცილებელ სარეაბილიტაციო ღონისძიებებს. შესაბამისად, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების მოთხოვნებისა და მოსახლეობის ინტერესების გათვალისწინებით საჭიროა გზების კეთილმოწყობა, საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება, საავტომობილო გზების გამტარუნარიანობის გაზრდა, მოძრაობის ორგანიზაციის გაუმჯობესება, რაც საზოგადოებისათვის ეკონომიკური აქტივობების გაზრდისა და მოსახლეობის კეთილდღეობის წინაპირობაა.

6.1. საავტომობილო გზების სისტემების მართვა

საავტომობილო გზების სისტემების ფუნქციონირების ორგანიზება, მართვა, ტექნიკური ზედამხედველობა და კონტროლი.

6.2. საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა

ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზებისა და საგზაო კომუნიკაციების რეაბილიტაცია-განვითარება და მოვლა-შენახვა, ხიდებისა და სხვა ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, მოწყვლადი ჯგუფების (ბავშვები, ქალები, ასაკოვანი პირები, შშმ პირები (უსინათლო, სმენადაქვეითებული, ეტლით მოსარგებლე და სხვა) საჭიროებების გათვალისწინებით საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა. სამრეწველო და ინდუსტრიული ზონების განვითარების ხელშეწყობა.

6.2.1. გზების რეაბილიტაცია

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში საავტომობილო გზების რეაბილიტაცია, მოსახლეობის ინტერესების დაცვით გზებზე უსაფრთხოების მოთხოვნების გათვალისწინება, საავტომობილო გზების გამტარუნარიანობის გაზრდა, თანაბარხელმისაწვდომი საგზაო ინფრასტრუქტურის შექმნა, სამრეწველო და ინდუსტრიული ზონების განვითარების ხელშეწყობის მიზნით საგზაო ინფრასტრუქტურის მოწყობა.

6.2.2. ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია

ხიდებისა და სხვა ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია.

6.2.3. საგზაო ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზებზე შეუფერხებელი გადაადგილების უზრუნველყოფა.

6.3. საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე გადაუჭრელი საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის პროექტების განხორციელება, რომელთა მიმართ არსებობს მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესი და რომელთა გადაწყვეტა უზრუნველყოფს ურბანული, ინფრასტრუქტურული და სოციალური საკითხების მოგვარებას.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული მაღალმთიანი დასახლებების გაზიფიკაცია. შუახევი (ხიჭაურის დასახლება) - გოდერძის უღელტეხილის მონაკვეთზე საშუალოწნევიანი გაზსადენის მშენებლობის დასრულება.

7 . ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო დებულების, დასახული პრიორიტეტისა და თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ახორციელებს: აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების მშენებლობა/რეაბილიტაციას და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას, ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობის მიზნით ატარებს კონკურსებსა და ოლიმპიადებს, მონაწილეობს ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვაში, აფინანსებს სტუდენტებს, ხელს უწყობს ახალ მოთხოვნებზე ორიენტირებული პროფესიული განათლების ფორმირებას, სახელოვნებო განათლებას, სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარებას. ახორციელებს კულტურულ და სპორტულ ღონისძიებებს, რაც მიზნად ისახავს რეგიონში კულტურული და ჯანსაღი ცხოვრების ხელშეწყობას და გაუმჯობესებას.

7.1. განათლების მართვა, კულტურისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება მიზნად ისახავს გამოავლინოს განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროებში გამოწვევები და მათზე რეაგირებისთვის დასახოს პრიორიტეტები და განახორციელოს ის ღონისძიებები, რომლებიც დაეხმარება და ხელს შეუწყობს მათ განვითარებას და პოპულარიზაციას.

7.2. განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება

განათლების, კულტურისა და სპორტის სფეროში საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელებაში ხელშეწყობა.

კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში კონტროლი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ დამტკიცებული ეროვნული სასწავლო გეგმების, სტანდარტების და სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამების შესრულებაზე მის სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში;

საინფორმაციო ბანკის შექმნა სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ ზოგადსაგანმანათლებლო, პროფესიულ-საგანმანათლებლო, სკოლისგარეშე სახელოვნებო და სასპორტო დაწესებულებების მატერიალურ-ტექნიკური, ადამიანური და ფინანსური რესურსების შესახებ;

ხელშეწყობა სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სახელმწიფო სტანდარტებისა და პროგრამების, მათ შორის, სასკოლო მზაობის საგანმანათლებლო სახელმწიფო სტანდარტისა და პროგრამის პილოტირებას, დანერგვასა და მონიტორინგს;

7.3. საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა

საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის კეთილმოწყობა ხელს შეუწყობს სამუშაო და სასწავლო პირობების გაუმჯობესებას, უსაფრთხო და კომფორტული გარემოს შექმნას ზოგადი განათლების მიღებასა და სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის ხარისხის ამაღლებას.

განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და სკოლის საბიბლიოთეკო ფონდის განახლება, რაც დღემდე ეტაპობრივად ხორციელდება.

საჯარო სკოლის მოსწავლეებისათვის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

7.3.1. საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

საჯარო სკოლებში სამუშაო და სასწავლო პირობების გაუმჯობესება და მოსწავლეებისათვის უსაფრთხო და კომფორტული გარემოს შექმნა.

22 საჯარო სკოლის შენობის/სპორტული დარბაზის მშენებლობა, 70 საჯარო სკოლის რეაბილიტაცია, 50 საჯარო სკოლის სამშენებლო-სარეაბილიტაციო სამუშაოების საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შესყიდვა. სხვადასხვა სტიქიური მოვლენის ან/და სხვა წინასწარ გაუთვალისწინებელი გარემოების შედეგად დაზიანებული შენობის ან მსგავსი საფრთხის თავიდან აცილების მიზნით განხორციელდება 8 საჯარო სკოლის შენობების და ტერიტორიის გადაუდებელი სამუშაოები.

7.3.2. საჯარო სკოლების მატერიალური ბაზის გაუმჯობესება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული 20 საჯარო სკოლა აღიჭურვება სასკოლო ინვენტარით, 10 საჯარო სკოლის ბიბლიოთეკა შეივსება ქართველი და მსოფლიო კლასიკოსების, საბავშვო, საყმაწვილო, შემეცნებითი ხასიათისა და სხვა სახის ლიტერატურით, 5 სკოლა აჭარაში აღიჭურვება ტექნოლოგიებით, 10 საჯარო სკოლა მიიღებს სპორტულ ინვენტარს (ჭადრაკის, მაგიდის ჩოგბურთის კომპლექტი, ფეხბურთის, კალათბურთის, ფრენბურთის აღჭურვილობა, სხვ.) საჭიროების მიხედვით, 3 სკოლა აღიჭურვება მუსიკალური ინსტრუმენტებით (პიანინო, გიტარა, დასარტყამი და სასულე ინსტრუმენტები და სხვ.) რემოდელირებული იქნება 4 საჯარო სკოლის ბიბლიოთეკა.

7.3.3. საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა

საჯარო სკოლის მოსწავლეებისათვის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელმისაწვდომობის გაზრდა. სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის (განსაკუთრებით მაღალმთიან რეგიონებში) და მოსწავლეთა უსაფრთხოდ გადაადგილების პრობლემებმა (დიდი მანძილი, ცენტრალური მაგისტრალის გასწვრივ, ტყიანი ადგილები სოფლებს შორის, სადაც გარეული ცხოველების საშიშროებაა, მდინარეებზე გადასასვლელები და ა.შ.) წარმოშვა მათი საცხოვრებელი ადგილიდან სკოლამდე ტრანსპორტით გადაადგილების საჭიროება.

ამასთან, აჭარის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე რეგისტრირებული მოსწავლეები, რომელთაც აღენიშნებათ განვითარების შეფერხება, სენსორული, ქვევისა და ემოციური დარღვევები, საჭიროებენ ტრანსპორტირებას თბილისის და ქუთაისის შესაბამის სკოლებში (სკოლა-პანსიონი), რომლებიც ახორციელებენ სპეციალურ პროგრამებს ყრუ და სმენადაქვეითებული მოსწავლეებისათვის.

7.4. აჭარაში მოქმედი სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებულ ოთხ უმაღლეს სასწავლებელზე სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის ხელშეწყობა, უმაღლესი პროფესიული, საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამების განხორციელების ხელშეწყობა, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზისა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება.

7.5. საჯარო სკოლების საპანსიონო მომსახურება, გაძლიერებული (ფიზიკა-მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა

ბავშვთა კეთილდღეობის რეფორმის ფარგლებში სახელმწიფოს პრიორიტეტია საპანსიონო მომსახურების დაწესებულებების ბენეფიციარი მოსწავლეების დაბრუნება ბიოლოგიურ ოჯახებში, ან განთავსება ალტერნატიულ ოჯახურ გარემოსთან მიახლოებულ სერვისებში

(საოჯახო ტიპის სახლები) და აქცენტი აღებულია გაძლიერებული სწავლების დანერგვაზე, შესაბამისად გარდამავალ ეტაპზე შეჩერდა პანსიონებში მოსწავლეთა მიღება.

ფიზიკა-მათემატიკის გაძლიერებული, ინტენსიური შესწავლა თანამედროვე, საერთაშორისო დონეზე აპრობირებული მეთოდებით.

ფიზიკური, ინტელექტუალური, სოციალური, ემოციური, ლინგვისტური თუ სხვა მდგომარეობის გამო სწავლასთან დაკავშირებული სირთულეების მქონე მოსწავლეებისთვის მაღალი ხარისხის განათლების მისაღებად შესაბამისი პირობების შექმნა.

აჭარის ორ მუნიციპალიტეტში (ქედა და ქობულეთი) შეიქმნება თითო ინკლუზიური განათლების ცენტრები სკოლების ბაზაზე, რომლებიც მომსახურებას გაუწევენ თითოეულ მუნიციპალიტეტში მცხოვრებ სსსმ მოსწავლეებს სკოლის შემდგომი საგანმანათლებლო და რეკრეაციული აქტივობების შეთავაზების გზით.

7.6. ზოგადი განათლება

განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სწავლის ხარისხის ამაღლება და განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ხელშეწყობა.

მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) საჯარო სკოლებში მასწავლებელთა დეფიციტის აღმოფხვრა და ზოგადი განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

სწავლისა და სწავლების მოტივაციის ამაღლება.

7.6.1. ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისთვის

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) საჯარო სკოლებისათვის კონკურსის წესით შეირჩევა და დასაქმდება არაუმეტეს 30 მასწავლებელი.

წარმატებული მასწავლებლების წახალისება.

მაღალმთიან მუნიციპალიტეტებში, კერძოდ, ხულოსა და შუახევის მუნიციპალიტეტებში პედაგოგების სასტუმროთი უზრუნველყოფა და ტექნიკური მხარდაჭერა, ცალკეული საგნების გაძლიერებული სწავლების უზრუნველყოფის მიზნით.

7.6.2. კონკურსები და ოლიმპიადები

განათლების ხარისხის ამაღლება. მოსწავლეთა სწავლის მოტივაციის გაზრდა.

სასკოლო ცხოვრების გამრავალფეროვნება, სასკოლო კლუბების განვითარების ხელშეწყობა, სასკოლო ბიბლიოთეკების განვითარება, მოსწავლეების ჩართულობა სხვადასხვა სასკოლო აქტივობებში - ოლიმპიადები, კონკურსები, ლიტერატურული მარათონი და სხვ. და სასწავლო გარემოს გაუმჯობესება. საგანმანათლებლო/შემეცნებითი ღონისძიებების დაფინანსება საქართველოს ფარგლებს გარეთ და საქართველოში.

ორგანიზებულია 6 საზაფხულო სკოლა.

7.7. უწყვეტი განათლება

ქართული (ქართული ენის არმცოდნე მოქალაქეებისათვის), აფხაზური და უცხო ენების, TOEFL-ის გამოცდისათვის მოსამზადებელი კურსების, კომპიუტერული უნარ ჩვევების შესწავლა, ასევე უსინათლოთათვის და შშმ პირთათვის კომპიუტერული უნარ ჩვევების და ინგლისური ენის შესწავლა; აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საჯარო და კერძო სკოლების მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება; ინკლუზიური განათლების ხელშეწყობა; ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირების სწავლება; სკოლის ადმინისტრაციისა და პერსონალის პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა, ტრენერთა კვალიფიკაციის ამაღლება, სკოლამდელი აღზრდის მასწავლებელთა გადამზადება.

7.8. პროფესიული და უმაღლესი განათლება

განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სწავლის ხარისხის ამაღლება და განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ხელშეწყობა.

უმაღლესი განათლება ხელმისაწვდომია სოციალურად დაუცველ, ობოლ, მრავალშვილიან ოჯახთა და მაღალმთიანი რეგიონის ბენეფიციართათვის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისათვის, იმ პირისათვის, რომელსაც ან რომლის მშობელსაც მინიჭებული აქვს მარტოხელა მშობლის სტატუსი, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის, თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის საბრძოლო მოქმედების შედეგად ზომიერად/ მკვეთრად/ მნიშვნელოვნად გამოხატული შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ვეტერანისათვის ან მისი შვილისთვის, აუტიზმის სპექტრის აშლილობის მქონე პირისათვის.

სამეცნიერო ღონისძიებებში მონაწილეობა/ღონისძიებების ორგანიზების ხელშეწყობა.

ახალგაზრდა მეცნიერების მხარდაჭერისთვის დახმარება გაიცემა საერთაშორისო რეფერირებად ჟურნალებში სამეცნიერო სტატიის გამოქვეყნებისა და საერთაშორისო ღონისძიებებში მონაწილეობის მისაღებად.

განათლება ტექნიკურ და საბუნებისმეტყველო მიმართულებებზე ხელმისაწვდომია სოციალურად დაუცველ, ობოლ, მრავალშვილიან ოჯახთა და მაღალმთიანი რეგიონის ბენეფიციართათვის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისათვის, იმ პირისათვის, რომელსაც და რომლის მშობელსაც მინიჭებული აქვს მარტოხელა მშობლის სტატუსი, ვერცხლის ან ოქროს მედალოსანი პირებისათვის.

ერთჯერადი ფინანსური დახმარება გაიცემა სტუდენტებზე, რომლებიც სწავლობენ საქართველოში ავტორიზებულ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში აკრედიტებულ საბაკალავრო/სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე ქართველოლოგიის მიმართულებით.

უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობა საზღვარგარეთ.

სტაჟიორების გაგზავნა/მიღება პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით.

7.8.1. სტუდენტთა დახმარება

დაფინანსდება სხვადასხვა კატეგორიის საშუალოდ 1 300 სტუდენტის სწავლა.

7.8.2. უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა

მოეწყობა საშუალოდ 3 კონფერენცია, საშუალოდ სამეცნიერო ღონისძიებაში 10 ბენეფიციარის მონაწილეობა, საშუალოდ 2 სეზონური სკოლა, ითარგმნება/დაიბეჭდება საშუალოდ 4 უცხოენოვანი სამეცნიერო ლიტერატურა, მოეწყობა საერთაშორისო კონფერენციები - ადრეული განათლება და ზრუნვა და ზოგადი განათლება: სწავლა და სწავლება, გამოწვევები და პერსპექტივები. განხორციელდება სამეცნიერო ღონისძიება - შავიზღვისპირეთი ცივილიზაციათა გზაჯვარედინზე. დაფინანსდება ევროპული ინოვაციების აკადემია, რომელიც ჩაატარებს ინოვაციების და ტექნოლოგიების საერთაშორისო ფორუმს.

7.8.3. ტექნიკური, საბუნებისმეტყველო და ჰუმანიტარული მიმართულებების ხელშეწყობა

დაფინანსდება ტექნიკური, საბუნებისმეტყველო და ჰუმანიტარული მიმართულების საშუალოდ 60 ბენეფიციარი.

7.8.4. სწავლა საზღვარგარეთ

უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა.

სტუდენტებზე, რომლებიც სწავლობენ ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში, გაერთიანებული სამეფოს, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, კანადაში, ავსტრალიაში, იაპონიაში, შვეიცარიაში და ნორვეგიაში უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში მეორე/მესამე საფეხურის უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამაზე, ასევე პირს, რომელიც ჩაირიცხება პოსტ საბაკალავრო/პოსტ სამაგისტრო სახელოვნებო პროგრამაზე. საშუალოდ 55 დაფინანსება გაიცემა საზღვარგარეთ სწავლის მიზნით.

7.8.5. უცხოეთში სტაჟირება

18-დან 32 წლამდე ასაკის, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ბოლო ერთი წლის მანძილზე რეგისტრირებულ საქართველოს საშუალოდ 8 მოქალაქე სტაჟირებას გაივლის ევროპის რომელიმე ქვეყანაში და აჭარის რეგიონში მიღებული იქნება საშუალოდ 8 უცხოელი სტაჟიორი.

7.8.6. პროფესიული განათლების ხელშეწყობა

პროფესიული განათლების მასწავლებლის მომზადება და განვითარება თანამდროვე სტანდარტებისა და მოთხოვნების შესაბამისად. კომპეტენციის განვითარების მიზნით სისტემატური და სისტემური ტრენინგების უზრუნველყოფა საგანმანათლებლო დაწესებულებაში.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე განთავსებულ საჯარო პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში დასაქმებული მასწავლებლის კვალიფიკაციის ამაღლება/სტაჟირების გავლა ან მონაწილეობა საერთაშორისო ღონისძიებებში.

7.9. სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა

სკოლისგარეშე სახელოვნებო სკოლების ხელშეწყობა;

სახელოვნებო განათლების ხარისხის ამაღლება და კულტურისა და ხელოვნების სფეროს კვალიფიციური სპეციალისტებით უზრუნველყოფა;

საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავებისა და ამოქმედების ხელშეწყობა;

სახელოვნებო-საგანმანათლებლო სკოლის მოსწავლეების მხარდაჭერა სხვადასხვა საერთაშორისო კონკურსებსა და ღონისძიებებში მონაწილეობის გზით.

7.10. სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა

ბავშვთა და მოზარდთა მაქსიმალური რაოდენობის ჩართვა სპორტულ-გამაჯანსაღებელ სექციებში, მათი მეთოდური აღზრდა და დაოსტატება. ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა და მისი დამკვიდრება მოზარდ თაობაში, მასობრივი სპორტის განვითარება.

8. კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

კულტურული ცხოვრების განვითარება და მოსახლეობის უზრუნველყოფა სხვადასხვა კულტურული აქტივობებით მნიშვნელოვანია საზოგადოების განვითარების და ცნობიერების ამაღლებისათვის, რაც თავის მხრივ განაპირობებს ძლიერი და განათლებული საზოგადოების ჩამოყალიბებას. საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად „სახელმწიფო ხელს უწყობს კულტურის განვითარებას, კულტურულ ცხოვრებაში მოქალაქეთა შეუზღუდავ მონაწილეობას, კულტურული თვითმყოფლობის გამოვლინებასა და გამდიდრებას, ეროვნულ და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა აღიარებას და საერთაშორისო კულტურულ ურთიერთობათა გაღრმავებას“. საქართველოს კანონი „კულტურის შესახებ“ აკისრებს სახელმწიფოს ყოველმხრივ ხელი შეუწყოს კულტურის განვითარებას, კულტურულ ცხოვრებაში მოქალაქეთა შეუზღუდავ მონაწილეობას, კულტურის მონაპოვართა ხელმისაწვდომობას, ეროვნულ და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა საყოველთაო აღიარებას, საერთაშორისო კულტურულ ურთიერთობათა გაღრმავებასა და გაფართოებას, შემოქმედებით ინტეგრაციას.

აჭარის რეგიონი გამოირჩევა კულტურული რესურსების, ფესტივალებისა და სხვა კულტურული აქტივობების მრავალფეროვნებით, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებისა და ფოლკლორის უნიკალური ნიმუშებით. სამინისტრო, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში, უფლებამოსილია ხელი შეუწყოს რეგიონში ერთიანი კულტურის პოლიტიკის გატარებას, კულტურის განვითარებასა და პოპულარიზაციას, უნიკალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების, ფოლკლორის დაცვა-შენარჩუნებას.

8.1. კულტურის პოპულარიზაცია და შემოქმედებითი პროცესების მხარდაჭერა

კულტურული პროექტების მხარდაჭერა, ფესტივალებისა და ღონისძიებების ორგანიზება - ითვალისწინებს ფესტივალების, კონცერტების, წარმოდგენების, გამოფენების, სახელოვნებო პროექტებისა და კულტურის სხვა ღონისძიებების ორგანიზებას/ორგანიზების ხელშეწყობას, ასევე კულტურის სფეროს წარმომადგენლებთან შეხვედრას;

ახალი, ინდივიდუალური შემოქმედებითი პროექტების ხელშეწყობა - ითვალისწინებს თავისუფალი ხელოვნების ახალი იდეების, ინიციატივების და პროექტების მხარდაჭერას; სახვითი, გამოყენებითი, მულტიმედიური ხელოვნების ხელშეწყობას.

8.2. ფოლკლორის პოპულარიზაცია და ხელშეწყობა

არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, მისი სიცოცხლისუნარიანობის უზრუნველყოფა, მათ შორის შენარჩუნება და პოპულარიზაცია, უმთავრესად არაფორმალური განათლების მეშვეობით.

8.3. კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის რეგიონში მოღვაწე კულტურის და ხელოვნების სფეროს წარმომადგენელთა პროფესიული განვითარებისა, ევროპული გამოცდილების გაზიარებისა და შემოქმედებითი ზრდის ხელშეწყობა; აჭარაში კინოხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა და ამ მიმართულებით შემოქმედებითი პროცესების გააქტიურება; კულტურის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარებისა და ქართული კულტურის პოპულარიზაციის ხელშეწყობა; მაღალმთიან აჭარაში თეატრალური ხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა.

8.4. კულტურის დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

ახალი სახელოვნებო სკოლის მშენებლობა ე.წ. განათლებისა და მეცნიერების ქალაქში. ერთი კულტურის დაწესებულების სარეაბილიტაციო სამუშაოების შესყიდვა; ერთი კულტურის დაწესებულების ინვენტარითა და ტექნიკით აღჭურვა;

8.5. კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია

სარეაბილიტაციო-სარესტავრაციო სამუშაოების განხორციელების გზით ხორციელდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ საზღვრებში არსებული კულტურული ძეგლების დაცვა და შენარჩუნება, ასევე არსებული მუზეუმების რეაბილიტაცია, პოპულარიზაცია და სამუზეუმო ქსელის გაფართოება.

8.6. მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება

სამეცნიერო-კვლევითი, საექსპოზიციო და საგანმანათლებლო საქმიანობის წარმართვა თანამედროვე მოთხოვნათა შესაბამისად;

მუზეუმებში ფართო საზოგადოების მოზიდვის ხელშეწყობა.

8.7. სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა

სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობის მიზნით აჭარის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო უზრუნველყოფს სასცენო, სამუსიკო და თეატრალური ხელოვნების სფეროში პოლიტიკის განხორციელებას, განვითარების ხელშეწყობასა და პოპულარიზაციას. ასევე სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების განვითარებას; აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მოქმედი სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების გასტროლებს, უცხოური დასების აჭარაში მიღებას და სხვა შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელებას.

8.8. ლიტერატურული ცხოვრების განვითარების ხელშეწყობა

ქართული მწერლობისა და სალიტერატურო ცხოვრების განვითარებისათვის ხელშეწყობი პირობების შექმნა.

8.9. საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა
გაზეთების ბეჭდვა-გავრცელების ხელშეწყობა.

9. სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე სპორტის სფეროში, კომპეტენციის ფარგლებში, ხორციელდება რეგიონში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვა.

სპორტის განვითარება რეგიონში ნიშნავს, რომ სპორტში ჩართულ ახალგაზრდებს უჩნდებათ კონკრეტული სპორტის სახეობის მიმართ ინტერესი, რაც ახალგაზრდების ფიზიკური ჯანმრთელობის სრულყოფას, მათ პოპულარიზაციას, როგორც საერთაშორისო, ასევე ადგილობრივ დონეზე უწყობს ხელს.

9.1. სპორტის სფეროს მართვა

სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია.

9.2. სპორტის ხელშეწყობა

ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება, სპორტული მიღწევების გაუმჯობესება და ეროვნულ და საერთაშორისო ასპარეზზე წარმატებული გამოსვლა.

სპორტის სფეროში დაფინანსდება საერთაშორისო და ადგილობრივი რანგის ტურნირები, შეჯიბრებები, სასწავლო-საწვრთნო შეკრებები და საქართველოს ჩემპიონატებში ასაკობრივი აჭარის გუნდებისა და სპორტსმენების მონაწილეობა. წლის განმავლობაში, მიღწეული შედეგების მიხედვით, დაჯილდოვდება წარმატებული სპორტსმენები, მწვრთნელები, ფედერაციები და ჟურნალისტები.

სპორტის ცალკეულ სახეობებში მიღწეული წარმატებებისათვის სპორტსმენთა და მწვრთნელთა მატერიალური წახალისება, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წამყვან სპორტსმენთა და მწვრთნელთა ცხოვრების ეკონომიური და სოციალური პირობების გაუმჯობესება, სპორტის სახეობების მიხედვით ნაკრები გუნდების წევრთა, მთავარ და პირად მწვრთნელთა შორის კონკურენციის გაზრდა.

საპენსიო ასაკის, ოლიმპიური თამაშების, მსოფლიოს და ევროპის ჩემპიონების, პრიზიორების, სპორტის დამსახურებული მუშაკების, მოღვაწეებისა და მწვრთნელებისათვის ფინანსური დახმარება, არასაპენსიო ასაკის საქართველოს დამსახურებული მწვრთნელების ფინანსური მხარდაჭერა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გუნდური თამაშების: ხელბურთის, ფრენბურთის, წყალბურთის, ფეხბურთის, კალათბურთის, ინდორ ჰოკეის და ინდივიდუალური სახეობების: ბერძნულ რომაული ჭიდაობის, თავისუფალი ჭიდაობის, მშვილდოსნობის, ძიუდოს და ძალოსნობის შემდგომი პოპულარიზაცია და განვითარება. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ახალგაზრდული, ჭაბუკთა და კადეტთა ნაკრები გუნდების მომზადება ეროვნულ და საერთაშორისო ასპარეზზე ღირსეულად გამოსვლისათვის. აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა ოსტატობის ამაღლება.

სპორტის ცალკეულ სახეობებში მიღწეული წარმატებებისათვის სპორტსმენთა ყოველთვიური მატერიალური წახალისება, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წამყვან სპორტსმენთა ცხოვრების ეკონომიური და სოციალური პირობების გაუმჯობესება, სპორტის სახეობების მიხედვით ნაკრები გუნდების წევრთა შორის კონკურენციის გაზრდა.

სპორტის სფეროში დაფინანსდება მასობრივი ღონისძიებები, კერძოდ: ადგილობრივი და საერთაშორისო მნიშვნელობის ტურნირები, ფესტივალები, ჩემპიონატები, პირველობები სხვადასხვა ასაკობრივი კატეგორიის სპორტსმენთა და მოყვარულთა შორის, ასევე ხელშეწყობა ექნება სასკოლო სპორტის განვითარებას, ჩატარდება სხვადასხვა სპორტული თამაშობები.

10. ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა

ახალგაზრდობა წარმოადგენს იმ მთავარ რესურსს, რომელზეც არის დამოკიდებული ქვეყნის მომავალი, მდგრადი დემოკრატიული განვითარება და ეკონომიკური პროგრესი, აქედან გამომდინარე, ახალგაზრდობის სფეროს სახელმწიფოებრივი მხარდაჭერა და გაძლიერება, ახალგაზრდების მაქსიმალური გააქტიურება, ხელმისაწვდომი, ასაკზე და უნარებზე მორგებული სხვადასხვა სოციალურ-კულტურული და ეკონომიკური ღონისძიებების განხორციელება, მუდმივი საჭიროებების გამოვლენა და მათზე მუშაობა, მნიშვნელოვან პრიორიტეტებს წარმოადგენს რეგიონის განვითარების სამომავლო ხედვაში.

10.1. სსიპ - ახალგაზრდობის რეგიონული ცენტრი

ახალგაზრდული სფეროს გაძლიერებისთვის ხორციელდება საზოგადოებრივ, ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში ახალგაზრდების ჩართულობა, მოხალისეობრივი საქმიანობის პოპულარიზაცია, ახალგაზრდების კარიერული განვითარებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით შესაბამისი პროგრამების შემუშავება, აჭარის რეგიონის ახალგაზრდების ინტელექტუალური და ფიზიკური შესაძლებლობების გამოვლენა და გადრმავება, თავისუფალი დროის სწორად მართვისა და ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა, ახალგაზრდობის შრომითი საქმიანობის ხელშეწყობის, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე და სოციალურად დაუცველი ახალგაზრდებისათვის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ჩართვისა და გააქტიურებისათვის ხელშემწყობი პირობების შექმნა; საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებისა და კავშირების დამყარების მიზნით შესაბამისი პროგრამების შემუშავება, ახალგაზრდობის საჭიროებების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება და ანალიზი; ახალგაზრდობის სფეროში საინვესტიციო და საქველმოქმედო საქმიანობის განხორციელების ხელშეწყობა; სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებზე დაყრდნობით აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ახალგაზრდობის ინტელექტუალური, პიროვნული, პროფესიული და ფიზიკური პოტენციალის გამოვლენის, ფორმირებისა და განვითარებისათვის შესაბამისი პირობების შექმნა; ახალგაზრდობში პატრიოტული ღირებულებების გადრმავება, გარემოს დაცვის, სამოქალაქო ფასეულობების პოპულარიზაცია; განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოვებული ახალგაზრდების

შემოქმედებითი პოტენციალის გამოვლენისა და განვითარების ხელშეწყობა; ახალგაზრდებში აქტიური მოქალაქეობის, სოლიდარობის, ტოლერანტობისა და ეროვნული ღირებულებების პოპულარიზაცია.

10.2. არაფორმალური განათლებისა და თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტებში მცხოვრები ახალგაზრდების ჩართულობის გაზრდა და მათ შორის ეფექტური კომუნიკაციის დამყარება, ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა, ქვეყნის რეკრეაციული ლოკაციების გაცნობა/პოპულარიზაცია, არაფორმალური განათლების ხელშეწყობა, ახალგაზრდებისთვის თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა, გართობისა და დასვენებისთვის არაფორმალური გარემოს შექმნა, აქტიური ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია.

10.3. ახალგაზრდობის ცნობიერების ამაღლება და მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა

ახალგაზრდების ინტერნაციონალზიაციის ხელშეწყობა, ახალგაზრდებში მოტივაციის ამაღლება, საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება და კავშირების დამყარება. ახალგაზრდებში ცნობიერებისა და სოციალური პასუხისმგებლობის ამაღლება, მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა.

10.4. კარიერული განვითარებისა და ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა

სხვადასხვა პრაქტიკული უნარ-ჩვევების განვითარება, სამუშაო გამოცდილების მიღება, მცირე სამეწარმეო ინიციატივების მხარდაჭერა, კვალიფიკაციის ამაღლება, ახალგაზრდების წახალისება და ახალგაზრდული ეკონომიკის მხარდაჭერა.

10.5. ახალგაზრდობის ინტელექტუალურ-კულტურული განვითარების მხარდაჭერა

განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოვებული ახალგაზრდების გამოვლენა, მათი საქმიანობის ხელშეწყობა, კულტურისა და ხელოვნების პროპაგანდა ახალგაზრდებში, ახალგაზრდების მასიური გააქტიურება, ფიზიკური თუ გონებრივი შესაძლებლობების გამოვლენა, გუნდური მუშაობის უნარ-ჩვევების გაღრმავება, სადისკუსიო ტექნიკის დახვეწა.

11. საარქივო ფონდის დაცულობის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული საარქივო ფონდის განვითარება, აღწერა, ცენტრალიზებული წესით აღრიცხვა, დაცვა და გამოყენება. დაზიანებული დოკუმენტების რესტავრაცია, დოკუმენტების მეცნიერულ-ტექნიკური დამუშავება, განსაკუთრებული ღირებულების მქონე დოკუმენტებზე სადაზღვევო და ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნა.

11.1. საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება

საარქივო მასალების სტანდარტების შესაბამისი დაცვა და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული საარქივო ფონდის განვითარება, აღწერა, ცენტრალიზებული წესით აღრიცხვა, სტანდარტების შესაბამისი დაცვა და გამოყენება. დაზიანებული დოკუმენტების რესტავრაცია, დოკუმენტების მეცნიერულ-ტექნიკური დამუშავება, განსაკუთრებული ღირებულების მქონე დოკუმენტებზე სადაზღვევო და

ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნა, არქივში დაცული დოკუმენტების საფუძველზე იურიდიულ და ფიზიკურ პირებზე მომსახურება. ისტორიულად ღირებული საარქივო დოკუმენტების გამოფენის მოწყობა. ურთიერთთანამშრომლობა საზღვარგარეთის არქივებთან და საქართველოს შესახებ არსებული დოკუმენტების შემოტანა. ისტორიის ამსახველი მასალების გამოვლენა ჟურნალისა და ბუკლეტების გამოსაცემად. სამეცნიერო კონფერენციების მოწყობა.

11.1.1. საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული არქივის შექმნა

საარქივო დოკუმენტების (ქალაქის ფუძიანი) ციფრული ვერსიის შექმნა, დასკანერებული ფაილების ტექნიკური დამუშავება, ტექნიკური რევიზია, ანოტირება, ელექტრონული ფაილების თავმოყრა სპეციალურ პროგრამაში „საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული რეესტრი“.

მიწის სისტემური რეგისტრაციის პროექტის ფარგლებში, საარქივო სამმართველოსა და მის ტერიტორიულ ორგანოებში დაცულ საკომლო წიგნებში არსებული მონაცემების სპეციალურ პროგრამაში (საკომლო წიგნების პროგრამა მიწის სისტემური რეგისტრაციისათვის) შეყვანა, ფაილების მიტვირთვა და შეყვანილი ინფორმაციის დამუშავება, საკომლო წიგნების სკანირება.

12. მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა

ქვეყნის მასშტაბით სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ხორციელდება მთელი რიგი სახელმწიფო და ადგილობრივი პროგრამები, რომლითაც დაცულია ადამიანების უფლება ამ სფეროში. მიუხედავად ამისა მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის ხელმიუწვდომელი რჩება ზოგიერთი ფასიანი სამედიცინო მომსახურება, შედეგად იზრდება მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკები, დაავადების გართულებების ალბათობა, მცირდება მკურნალობის ეფექტურობის მაჩვენებელი.

სამინისტროს 2023-2026 წლების პრიორიტეტი თავისი შინაარსითა და მოცულობით ძირითადად ორიენტირებული იქნება სოციალურად დაუცველ და სხვა სოციალური კატეგორიის ფენებსა და დაავადების მაღალი რისკის ჯგუფებზე, სხვადასხვა სოციალურად დაუცველი კატეგორიის ადამიანებისათვის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვაზე, რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით, ამბულატორიულ, მაღალტექნოლოგიურ დიაგნოსტიკურ კვლევაზე, სახსრების ენდოპროტეზირების, მოსახლეობის საზღვარგარეთ მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისაგან დაცვაზე, ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურების, გულის ქირურგიის დამატებითი სამედიცინო მომსახურების, ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსების, უშვილობის დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის და მოზრდილი მოსახლეობის რეაბილიტაციასთან დაკავშირებულ ფინანსური რისკებისგან დაცვაზე, სოფლის მოსახლეობისათვის უწყვეტი სამედიცინო დახმარების მიწოდებაზე.

ეპიდდამაბული სიტუაციის დროს გადამდებ დაავადებათა გავრცელებისაგან რისკ ჯგუფების დაცვის უზრუნველყოფა და დაავადებული მოსახლეობისათვის აუცილებელი სამედიცინო მომსახურების მიწოდება.

12.1. ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის, დასაქმების, დევილთა და განსახლების სფეროში საქართველოს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება;

ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის დარგში პრიორიტეტულ ღონისძიებათა შემუშავება;

ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური მომსახურებისადმი ხელმისაწვდომობის გაზრდა, მომსახურების ეფექტიანობის ამაღლება და დასაქმების ხელშეწყობა;

12.2. სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება

მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური ჯგუფების, მათ შორის სოციალურად დაუცველი კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურებასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვა, რომელიც ვერ იფარება სახელმწიფო ბიუჯეტით დაფინანსებული სამედიცინო პროგრამებით.

12.2.1. მოსახლეობის ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება

სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვა, რომელიც არ ფინანსდება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით.

12.2.2. გულის ქირურგიის დამატებითი სამედიცინო მომსახურება

მოსახლეობის დამატებითი კარდიოქირურგიული მომსახურების (სამედიცინო მომსახურება, რომელიც არ ფინანსირდება სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით) დაფინანსება. საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამით დაფინანსებული კარდიოქირურგიული ოპერაციების თანაგადახდისა და გეგმიური გულის ან/და კორონალური არტერიების ანგიოგრაფიის დაფინანსება.

12.2.3. სახსრების ენდოპროთეზირება

მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური კატეგორიისათვის სახსრების ენდოპროთეზირების (გადაგვარებული ან დაზიანებული სახსრის ჩანაცვლება ხელოვნური იმპლანტით) ჩატარებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

12.2.4. ამბულატორიული მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური კვლევა

სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის მაღალტექნოლოგიურ დიაგნოსტიკურ კვლევებზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

12.2.5. ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურება ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთათვის დამატებით სამედიცინო მომსახურებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობა.

12.2.6. ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსება

ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის გეგმიური სტაციონარული სამედიცინო მომსახურების, თანაგადახდის დაფინანსებაზე ხელმისაწვდომობა.

12.2.7. მოზრდილი მოსახლეობის სამედიცინო რეაბილიტაცია

მოზრდილი მოსახლეობის (18 წლის ზემოთ) ნებისმიერი ორგანული სისტემის დაავადებით ან დაზიანებით განპირობებული უუნარობის ფუნქციის აღდგენა და შესაბამისად ცხოვრების ხარისხის ამაღლება.

12.2.8. მოსახლეობის საზღვარგარეთ მკურნალობის დაფინანსება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობის დაცვა საზღვარგარეთ მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისაგან. პაციენტების საზღვარგარეთ მკურნალობის დაფინანსება განხორციელდება იმ შემთხვევაში, თუ პაციენტისათვის აუცილებელი სამედიცინო მომსახურება ვერ ხერხდება საქართველოს სამკურნალო პროფილაქტიკურ დაწესებულებებში. რაც დასტურდება საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს შეაბამისი ექსპერტების მიერ გაცემული დასკვნის საფუძველზე.

12.2.9. უშვილობის დიაგნოსტიკა და მკურნალობა

დამხმარე რეპროდუქციული ტექნოლოგიების გზით უშვილო წყვილებისათვის სამედიცინო სერვისების (მათ შორის საშვილოსნოს შიდა ინსემინაცია და ინ ვიტრო განაყოფიერება საკუთარი ბიოლოგიური მასალით) დაფინანსება.

12.3. პირველადი ჯანდაცვის ხელშეწყობა

სოფლის მოსახლეობისათვის უწყვეტი, ბაზისური სამედიცინო მომსახურების მიწოდების უზრუნველყოფა.

12.3.1. სოფლის სამედიცინო პერსონალის სოციალური უზრუნველყოფა

სამედიცინო პერსონალის სოფლებში დამაგრება და მათი სოციალურ-ეკონომიური პირობების გაუმჯობესება, მუნიციპალიტეტების სოფლის მოსახლეობისათვის ბაზისური, უწყვეტი სამედიცინო მომსახურების მიწოდებისათვის სოფლის ექიმებისა და ექთნების სოციალური დახმარების დანიშვნა - მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) სოფლის ექიმებისათვის - 300 ლარი, სოფლის ექთნებისათვის - 150 ლარი; ხელვაჩაურის და ქობულეთის სოფლის ექიმებისათვის - 150 ლარი, სოფლის ექთნებისათვის - 100 ლარი.

12.4. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა

რეგიონში ეპიდემიოლოგიურად კეთილსაიმედო გარემოს უზრუნველყოფა, მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და გაუმჯობესება გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საფრთხეებისადმი მზადყოფნისა და დროული რეაგირების გზით; ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების ხელშეწყობა, მოსახლეობის ცნობიერების დონის გაზრდა და ჩართულობა;

დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და დიაგნოსტიკა, არაგადამდებ დაავადებებთან დაკავშირებული ავადობითა და უნარშეზღუდულობით გამოწვეული მართვადი ტვირთის შემცირება, სამედიცინო დიაგნოსტიკურ სერვისებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა მუნიციპალურ დონეზე.

13. მოსახლეობის სოციალური დაცვა

ქვეყანაში მოქმედებს სოციალური რეაბილიტაციისა და ბავშვზე ზრუნვის სახელმწიფო პროგრამა, რომლის მიზანია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა (მათ შორის ბავშვთა), ხანდაზმულთა, ოჯახურ მზუნველობას მოკლებულ, სოციალურად დაუცველ, მიუსაფარ და მიტოვების რისკის ქვეშ მყოფ ბავშვთა სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და საზოგადოებაში ინტეგრაცია.

სამინისტრო გამოყოფს მოსახლეობის გარკვეულ კატეგორიებს, რომელთა სომატურ/ფსიქიკური ჯანმრთელობა და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა მოითხოვს სახელმწიფოს მხრიდან დამატებით მხარდაჭრას, უზრუნველყოფს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობას, მათთვის თანაბარი შესაძლებლობების პირობების შექმნას.

სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახების უსაფრთხო საცხოვრებლით უზრუნველყოფა.

13.1. სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაცია

18 წლამდე ასაკის ბავშვთა სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაციის ღონისძიებების განხორციელება.

ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია/რეაბილიტაცია - ბავშვთა ცერებრალური დამბლის, ცენტრალური და პერიფერიული ნერვული სისტემის, კუნთების სხვადასხვა დაავადებების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის კურსების დაფინანსება.

ძვალ-სახსროვანი სისტემის დეფორმაციის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია - ძვალ-სახსროვანი სისტემის სხვადასხვა დეფორმაციის მქონე ბავშვებისათვის რეაბილიტაციის კურსების დაფინანსება.

ბავშვთა ადრეული განვითარება - განვითარების დარღვევის ან ასეთი რისკის მქონე ბავშვების განვითარების სტიმულირება და სოციალური ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

აუტიზმის სპექტრის დარღვევების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია - აუტიზმის სპექტრის დარღვევების მქონე 2-დან 18 წლამდე ასაკის ბავშვების რეაბილიტაციის კურსების დაფინანსება.

სმენაპროთეზირებულ ბავშვთა აბილიტაცია/რეაბილიტაცია - სხვადასხვა ხარისხის სმენადაქვეითებული სმენაპროთეზირებული (კოხლეარული იმპლანტი, სმენის აპარატი) ბავშვების უზრუნველყოფა მათ საჭიროებებზე მორგებული სარეაბილიტაციო მომსახურების კურსებით.

13.2. მოსახლეობის გარკვეული სოციალური კატეგორიების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება მოსახლეობის გარკვეული ჯგუფების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება.

100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების ერთჯერადი დახმარება - 100 წელს გადაცილებული მოქალაქეებისათვის ერთჯერადი მატერიალური დახმარების (1 000 ლარი) გაცემა.

ახალშობილი ტყუპების ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება - ერთჯერადი მატერიალური დახმარების გაცემა იმ ოჯახებზე, სადაც დაიბადება ტყუპი - 2 ბავშვი 2 000 ლარის, 3 ბავშვი - 3 000 ლარის, 4 ბავშვი - 4 000 ლარის ოდენობით (ტყუპისცალზე -1 000 ლარი) და ა.შ.

2008 წლის რუსული აგრესიის შედეგად დაღუპულთა, დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე მეომართა და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახების დახმარება - მატერიალური დახმარება გაეწევა საომარი მოქმედებების დროს დაღუპული/დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე მეომრების ოჯახებს: დედისა და ქალთა საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით მატერიალური დახმარება გაეწევა დედებსა და მეუღლეებს თითოეულს 1 000 ლარის ოდენობით. აგვისტოს თვეში ერთჯერადი მატერიალური დახმარება გაეწევა მეომრების ოჯახებს - თითოეულს 3 000 ლარის ოდენობით.

მზრუნველობამოკლებულ პირთა რეინტეგრაციის ხელშეწყობა - მზრუნველობამოკლებულ (სახელმწიფო მზრუნველობის შეწყვეტის შემდეგ) პირთა მატერიალური მხარდაჭერა, დამოუკიდებელი ცხოვრებისათვის მომზადების ხელშეწყობა, საზოგადოებაში სრული რეინტეგრაცია, რისთვისაც გათვალისწინებულია თითოეულ ბენეფიციარზე 15 ლარი დღეში, ხოლო შშმ სტატუსის მქონე ბენეფიციართათვის - 30 ლარი.

შშმ სტატუსის მქონე მშობელთა და ორსულთა ერთჯერადი მატერიალური დახმარება - ერთჯერადი მატერიალური დახმარების გაცემა 2 000 ლარის ოდენობით ერთ წლამდე ასაკის ბავშვის შშმ სტატუსის მქონე მშობელთა და შშმ სტატუსის მქონე ორსულ ქალებზე (22 კვირისა და მეტი ვადის ორსულობა).

13.3. შეზღუდული შესაძლებლობების სტატუსის მქონე პირთა და ხანდაზმულთა უზრუნველყოფა დამხმარე საშუალებებით

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვთა, მოზრდილთა და ხანდაზმულ პირთა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა გადაადგილების საშუალებებით უზრუნველყოფა - შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირებზე სავარძელ-ეტლების გაცემა, მორგება, გამოყენებასთან დაკავშირებული სარეკომენდაციო-საკონსულტაციო და ტექნიკური მომსახურების გაწევა, საგარანტიო მომსახურება.

სმენადაქვეითებულ მოქალაქეთა სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა - სმენადაქვეითებულ პირებზე სმენის აპარატების გაცემა, მორგება, გამოყენებასთან დაკავშირებული სარეკომენდაციო-საკონსულტაციო და ტექნიკური მომსახურების გაწევა, საგარანტიო მომსახურება.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა სხვა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა - სხვადასხვა დამხმარე/მოვლის საშუალებათა საჭიროების მქონე პირთა, მათ შორის ხანგრძლივად მოავადე, იძულებითი წოლითი რეჟიმის (ნევროლოგიური, ონკოლოგიური და სხვა პროფილის დაავადებები) პაციენტების მოვლისა და რეაბილიტაციის საშუალებებით უზრუნველყოფა.

13.4. მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით უზრუნველყოფა

დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა - სხვადასხვა პრობლემების მქონე (მარტოხელა, მიუსაფარი, ძალადობაგანცდილი) დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით, კვებით, პირადი ჰიგიენის ნივთებით უზრუნველყოფა, მათი ფსიქოლოგიური დახმარება, სოციალური უნარ-ჩვევების სწავლება;

ფსიქიკური პრობლემების მქონე გერიატრიული პაციენტების თავშესაფრით უზრუნველყოფა - ფსიქიკური პრობლემების მქონე გერიატრიული პაციენტების თავშესაფრით, კვებით, პირადი ჰიგიენის ნივთებით უზრუნველყოფა, რეაბილიტაცია, მათი და ოჯახის წევრების ფსიქოლოგიური დახმარება.

ფსიქიკური აშლილობის მქონე შშმ პირთა საცხოვრისით უზრუნველყოფა - ფსიქიკური აშლილობის მქონე შშმ პირთა უზრუნველყოფა შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე ადამიანური რესურსებით დაკომპლექტებული საცხოვრისით, კვებით, პირადი ჰიგიენის ნივთებით, მათი ფსიქოლოგიური რეაბილიტაცია, სოციალური მხარდაჭერა და თემში ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

13.5. ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებლით უზრუნველყოფა

სახელმწიფოს მიერ ასობით ეკომიგრანტ ოჯახთა დაკმაყოფილების მიუხედავად, დაზარალებულთა რაოდენობა მნიშვნელოვნად მაინც არ მცირდება, ვინაიდან სტიქიური პროცესები უკონტროლოა და ყოველი უხვი ნალექის მოსვლის დროს აქტიურდება. „სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებული და გადაადგილებას დაქვემდებარებულ (ეკომიგრანტების) ოჯახების ერთიან ელექტრონულ მონაცემთა ბაზაში“ მუდმივად ხდება ახალი განაცხადების შევსება. მიმდინარე ეტაპზე 450-მდე განაცხადია განსახილველი, რომელთა დაზარალება დადასტურებულია შესაბამისი მუნიციპალიტეტების მიერ, ხოლო შესწავლასა და დაზარალების კატეგორიის მინიჭებას ითხოვს დამატებით 50-მდე ბენეფიციარი. ამდენად, ამ მიმართულებით მყარი სტატისტიკა არ შეიძლება გვქონდეს. უსაფრთხო გარემოში ადგილმონაცვლეობისათვის, ეკომიგრანტ ოჯახებს ესაჭიროება ფინანსური მხარდაჭერა. პროგრამის ბენეფიციარებს წარმოადგენენ ეკომიგრანტები, რომლებსაც შუამდგომლობს შესაბამისი თვითმმართველი ერთეულები, როგორც მათ ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახებს.

13.6. სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობების უზრუნველყოფა

ქალაქ ბათუმში, მეჯინისწყლის დასახლებაში ე.წ „ოცნების ქალაქი“-ს ტერიტორიაზე მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების მშენებლობა სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესების მიზნით.

14. დასაქმების ხელშეწყობა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის უმუშევრობა ყველაზე მწვავე სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემა და აქტიური გამოწვევაა. არსებული სოციალური პრობლემების

გადაჭრისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს მოსახლეობისათვის უმუშევრობასთან ბრძოლის კონცეფციის, დასაქმების სისტემისა და მექანიზმების განვითარების ხელშეწყობას. შრომის ბაზრის ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის აუცილებელია შესაბამისი ინფრასტრუქტურის არსებობა, კერძოდ დასაქმების სახელმწიფო სამსახური, რომელიც წარმოადგენს არა მხოლოდ დასაქმების ხელშეწყობის ეფექტიან ინსტიტუტს (უზრუნველყოფს რა დამსაქმებელსა და სამუშაოს მაძიებელის ოპერატიულ კავშირს, ვაკანსიის შესაბამისი კადრის შერჩევასა და დამსაქმებლისათვის შეთავაზებას, არამედ ქმნის ინფორმაციულ ბაზას სამუშაოს მაძიებლისა (მათ შორის უმუშევრების) და შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესახებ, საინფორმაციო და საკონსულტაციო მომსახურების შეთავაზებით ხელს უწყობს სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიულ ორიენტაციას საკუთარი შესაძლებლობებისა და შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესაბამისად, სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიული სწავლების მხარდაჭერით უზრუნველყოფს სამუშაო ძალაზე მოთხოვნა-მიწოდებას შორის არსებული დისბალანსის შემცირებას. ეს ყოველივე დადებითად აისახება რეგიონის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების დაჩქარებაზე.

14.1. დასაქმების ხელშეწყობის უზრუნველყოფა

დასაქმების ხელშეწყობის მართვის ეფექტიანი უზრუნველყოფისათვის მნიშვნელოვანია სააგენტოს პოპულარიზაციის ხარისხის ამაღლება, რათა სააგენტოს ეფექტიანი და ხელმისაწვდომი მომსახურების ინფორმირებულობის ხარისხი გაიზარდოს და აჭარის მოსახლეობისა და დაინტერესებული მხარეების უმრავლესობა მოიცვას.

14.1.1. დასაქმების ხელშეწყობის მართვა

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში დასაქმების სისტემისა და მექანიზმების განვითარების ხელშეწყობა.

14.1.2. სააგენტოს საქმიანობის პოპულარიზაცია

სააგენტოს საქმიანობისა და სერვისების შესახებ ინფორმირებულობა სხვადასხვა აქტივობებისა და მეთოდების გამოყენებით და პერსონალური თანამშრომლობის გზით დამსაქმებელსა და სამუშაოს მაძიებლებთან კომუნიკაციის გააქტიურება შრომითი კონსულტანტების მეშვეობით.

14.1.3. დასაქმების ხელშეწყობა პროფესიული მომზადება/გადამზადების გზით

საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფების პროფესიული და პრაქტიკული უნარ-ჩვევების შექმნა/ამაღლება, მათი შრომის ბაზარზე კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისა და დასაქმების ხელშეწყობის მიზნით.

14.1.4. შშმ პირთა პროფესიული გადამზადებისა და დასაქმების ხელშეწყობა

შშმ პირების პროფესიული და პრაქტიკული უნარ-ჩვევების შექმნა/ამაღლება, მათთვის ინდივიდუალურ საჭიროებებზე მორგებული სასწავლო მოდულის შეთავაზებით.

14.1.5. სტუდენტთა დასაქმების ხელშეწყობა

სწავლის პარალელურად სტუდენტების დასაქმების ხელშეწყობი ღონისძიებების გატარებით სტუდენტებში შრომითი უნარების განვითარება და დასაქმების მაჩვენებლის ზრდა.

14.1.6. კვალიფიკაციის ამაღლება არაფორმალური განათლების გზით

აჭარის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე მოქმედ ორგანიზაციებში დასაქმებულთა პროფესიული უნარების ზრდა და კვალიფიკაციის ამაღლება მათი სამუშაოზე მდგრადობის უზრუნველსაყოფად.

14.1.7. საზღვაო სფეროში დასაქმების ხელშეწყობა

საზღვაო შრომის ბაზარზე ქართული სამუშაო ძალისათვის დასაქმების შესაძლებლობების შექმნა.

14.1.8. დასაქმების ხელშეწყობა ციფრული უნარების განვითარების გზით

ინფორმაციულ ტექნოლოგიურ სფეროში დასაქმება-თვითდასაქმებისათვის საჭირო უნარების განვითარება.

14.1.9. დასაქმებისა და თვითდასაქმების ხელშეწყობა

დასაქმებისა და თვითდასაქმების ხელშეწყობა სამუშაო იარაღებით უზრუნველყოფის გზით.

15. სოფლის მეურნეობის დარგის შემდგომი განვითარება

სოფლის მეურნეობა და მისი შემდგომი განვითარება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის პრიორიტეტული სფეროა და წარმოადგენს სოფლად დასახლებული მოსახლეობის შემოსავლების ერთ-ერთ ძირითად წყაროს. ამასთან, მისი ძირითადი ფუნქციაა რეგიონში სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ხელშეწყობა და სოფლის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, რაც დამოკიდებულია ადგილობრივი პროდუქციის წარმოების კონკურენტუნარიანობის ზრდაზე, თანამედროვე აგროტექნოლოგიების დანერგვაზე, სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე და აგრარულ სექტორში დასაქმებულების ცოდნის გაფართოებაზე.

რეგიონის სოფლის მეურნეობის უმთავრეს სექტორებს წარმოადგენს: მეციტრუსეობა, მეხილეობა, მევენახეობა, მებოსტნეობა, მესაქონლეობა, მეფუტკრეობა, მეთევზეობა და სხვა. რეგიონში მცირე მიწიანობასთან ერთად დაბალია სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების მაჩვენებელი, რაც განპირობებულია დაბალი აგროტექნიკური ფონით, ამორტიზირებული ნარგავებითა და თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის დაბალი ტემპით. იმისათვის, რომ განხორციელდეს აგროსასურსათო სექტორში პროდუქციის წარმოების ზრდა და საექსპორტო პროდუქციის კონკურენტუნარიანობის ზრდის ხელშეწყობა, აუცილებელია სასურსათო უსაფრთხოებისათვის საჭირო ღონისძიებების დაგეგმვა, დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა, პროგრამული ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება, რაც დადებითად აისახება ფერმერებზე, აგრომეწარმეებსა და ზოგადად მოსახლეობის შემოსავლებზე.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს 2023–2026 წლების პრიორიტეტი თავისი შინაარსითა და მოცულობით ორიენტირებულია სოფლის მეურნეობის დარგის შემდგომ განვითარებაზე და შესაბამისობაშია „აჭარის სოფლის მეურნეობის განვითარების“ და „აჭარის სოფლის განვითარების“ სტრატეგიებთან.

15.1. აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

რეგიონის აგროსამრეწველო და სასურსათო სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებაში მონაწილეობა და მის პრაქტიკულ განხორციელებაში სამინისტროს აპარატის მოქნილი, მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა;

15.2. აგროსექტორის მდგრადი განვითარება

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელი ფერმერებისა და აგრომეწარმეების საქმიანობის ეფექტურობისა და მდგრადობის ამაღლება, აგრარული, საბუნებისმეტყველო და ეკონომიკური მიმართულების სტუდენტ-კურსდამთავრებულთა პრაქტიკული უნარ-ჩვევების და კვალიფიკაციის ამაღლება, აგროსექტორის პოტენციალისა (საწარმოო, საექსპორტო და საინვესტიციო) და საჭიროებების (დარგობრივი და ინსტიტუციური) შესახებ ცნობადობის ზრდა, რეგიონის აგრარულ სექტორში დონორთა დახმარებების მოზიდვა, ინვესტიციების წახალისება და ექსპორტის ხელშეწყობა.

15.2.1. საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პრაქტიკის დანერგვა

აგრარული, საბუნებისმეტყველო და ეკონომიკური მიმართულების სტუდენტ-კურსდამთავრებულთა პრაქტიკული უნარ-ჩვევების და კვალიფიკაციის ამაღლება.

15.2.2. ადგილობრივი პროდუქციის პოპულარიზაცია - საექსპორტო და საინვესტიციო პოტენციალის ზრდა

საერთაშორისო დონისძიების ორგანიზებით, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის აგროსექტორის შესაძლებლობების - საწარმოო, საექსპორტო და საინვესტიციო პოტენციალის, ასევე ადგილობრივად წარმოებული სტრატეგიული და პერსპექტიული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების შესახებ ცნობადობის ზრდა, რეგიონის აგრარულ სექტორში ინვესტიციების მოზიდვისა და ექსპორტის ხელშეწყობა.

15.2.3. აგრარული ექსტენციის მიწოდება

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელი ფერმერებისა და აგრომეწარმეების საქმიანობის ეფექტურობისა და მდგრადობის ამაღლების მიზნით ექსტენციის სერვისის მიწოდება მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების ჩართულობით მემცენარეობის, მეცხოველეობის და სხვა დარგების მიხედვით.

15.3. აგროსერვისის განვითარება რეგიონში

ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრი“-ს მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა, ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება.

მაღალტექნოლოგიური სადემონსტრაციო ბაღების მოწყობა, ტექნოლოგიურად აღჭურვილი სანერგე-სასათბურე და საჩითილე მეურნეობების მართვა-ფუნქციონირება, მაღალმთიან აჭარაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობების განვითარება. მეფუტკრე ფერმერების/აგრომეწარმეებისთვის დადან-ბლატის ტიპის 10 ჩარჩოიანი სკები კომპლექტის თანადაფინანსება. სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით ფერმერებზე გაწეული მომსახურება, აჭარის ა/რ ტერიტორიაზე მცხოვრები ფერმერების საკუთრებაში/სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების უსასყიდლოდ დამუშავება. მებოსტეობისა და მესათბურეობის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით ჩითილის წარმოება.

15.3.1. ა(ა)იპ აგროსერვის ცენტრის ორგანიზაციული უზრუნველყოფა და მართვა

ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრი“-ს ადმინისტრაციული აპარატის მოქნილი, მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა; სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში შრომის ნაყოფიერების ამაღლება და ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრის“ ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება.

15.3.2. ა(ა)იპ აგროსერვის ცენტრის სანერგე და საჩითილე მეურნეობებში ნერგისა და ჩითილის წარმოება

არსებული სადედე-სადემონსტრაციო სანერგე მეურნეობების მოვლა და სტანდარტული სარგავი მასალის წარმოება, თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით ბოსტნეულის ჩითილების წარმოება, სამეცნიერო პრაქტიკულ რეკომენდაციებზე დაფუძნებული სანერგე და სადედე-სადემონსტრაციო მეურნეობების განვითარება. სათბურიზოლატორში მომავალში უვირუსო სარგავი მასალის წარმოების მიზნით სადედე მცენარეების მოვლა პატრონობა.

15.3.3. აგრო-მომსახურების განვითარების ხელშეწყობა

აჭარის ტერიტორიაზე მცხოვრები ფერმერების საკუთრებაში/სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების უსასყიდლოდ დამუშავება.

15.3.4. მეფუტკრეობის განვითარების ხელშეწყობა

მეფუტკრეობის დარგის განვითარება, მეფუტკრე ფერმერების/აგრომეწარმეებისათვის თანამედროვე ტიპის სკეებით უზრუნველყოფა.

15.4. ლაბორატორიული კვლევითი საქმიანობის მდგრადი განვითარების მხარდაჭერა

ლაბორატორიული კვლევითი მომსახურება, ლაბორატორიული შესაძლებლობების გაძლიერება და სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და ფიტოსანიტარიული კონტროლის მიზნებისათვის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვლევების (ტესტირების) წარმოება. „ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ“ შეთანხმების შედეგად საქართველოს მიერ სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროში ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დასაახლოებელი სამართლებრივი აქტების (რომელიც ლაბორატორიულ კვლევებს ეხება) ეტაპობრივი შესრულების მხარდაჭერა.

15.5. მეციტრუსეობის განვითარების ხელშეწყობა

რეგიონის მეციტრუსე ფერმერების მხარდაჭერა და ციტრუსის გადამამუშავებელი მრეწველობის განვითარების ხელშეწყობა.

15.5.1. ციტრუსის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობა

რეგიონის მეციტრუსე ფერმერთა ხელშეწყობა სამრეწველო მანდარინის რეალიზაციის მიმართულებით და გადამამუშავებელი მრეწველობის განვითარების სტიმულირება.

15.6. მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშგანახლების ხელშეწყობა

მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშგანახლება.

15.7. სამელიორაციო სისტემების მართვა

სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება, სარწყავი და სადრენაჟე სისტემების რეკონსტრუქცია.

15.8. ფერმერებსა და აგრომეწარმეებზე ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობისათვის ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობა.

15.9. სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა

სასოფლო-სამეურნეო გაერთიანებების, საოჯახო მეურნეობებისა და მეწარმე სუბიექტების ფინანსურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობის გაზრდით სასოფლო-სამეურნეო და არასასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების განვითარების ხელშეწყობა.

16. გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა

ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უვნებელი (უსაფრთხო) გარემოს შენარჩუნება და გარემოს მავნე ზემოქმედებისაგან დაცვა;

ადამიანის ჯანმრთელობისა და ბუნებრივ გარემოსათვის ატმოსფერული ჰაერის უსაფრთხო მდგომარეობის მიღწევა, შენარჩუნება და გაუმჯობესება;

წყლის მავნე ზემოქმედების აცილება, წყლის ობიექტების დაცვა და წყლის რესურსების რაციონალური გამოყენება დღევანდელი და მომავალი თაობების ინტერესებისა და მდგრადი განვითარების პრინციპების გათვალისწინებით;

ნარჩენების მართვის სრულყოფასთან დაკავშირებით, დაბინძურებული კერების გამოვლინება, აღრიცხვა და სათანადო რეკომენდაციების მომზადება;

თვითმყოფადი ბუნებრივი და კულტურული გარემოსა და მისი ცალკეული კომპონენტების, მათ შორის, მცენარეული საფარისა და ცხოველთა სამყაროს, ბიომრავალფეროვნების, ლანდშაფტის, ტყეში არსებული მცენარეთა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების მომავალი თაობებისათვის შენარჩუნება და დაცვა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საშიში (სტიქიური) გეოლოგიური პროცესების შესწავლა, საშიში გეოლოგიური მოვლენების პროგნოზირება და საინფორმაციო-საცნობარო მონაცემთა ბაზის შექმნა.

დაზიანებული სანაპირო ზოლის აღდგენა.

16.1. გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს ორგანიზაციული მართვა

მდგრადი გარემოს დაცვითი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება; გარემოს ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი; საშიში (სტიქიური) გეოლოგიური პროცესების შესწავლა, პროგნოზირება და საინფორმაციო-საცნობარო მონაცემთა ბაზის შექმნა; საზოგადოების ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლება, გარემოს დაცვის სფეროსთან დაკავშირებულ საკითხებზე

სხვადასხვა ადგილობრივ და საერთაშორისო სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა.

16.2. გარემოსდაცვითი პროგრამა

გარემოს ხარისხობრივი მდგომარეობის გაუმჯობესება.

16.2.1. ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე ატმოსფერული ჰაერისა და წყლებზე ფაქტობრივი ზემოქმედების მონიტორინგი.

ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების განსაზღვრა, მავნე ნივთიერებათა ჩაშვების მინიმუმაცია. მონიტორინგის განხორციელების შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე დროული რეაგირების მიზნით, შეგროვებული მასალების შესაბამის ორგანოებზე გადაცემა.

16.2.2. აჭარის სანაპირო ზოლის ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი

აჭარის სანაპირო ზოლის სარფი-ჩოლოქის მონაკვეთზე საბანაო წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი.

ზღვის სანაპირო ზოლის მონიტორინგი, ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების ბაქტერიოლოგიური განსაზღვრა, მავნე ნივთიერებათა ჩაშვების მინიმუმაცია, მონიტორინგის განხორციელების შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე დროული რეაგირების მიზნით, შეგროვებული მასალების შესაბამის ორგანოებზე გადაცემა.

16.3. პლაჟის ხელოვნური კვების სამუშაოები

შავი ზღვის ქ. ბათუმის დაზიანებული სანაპირო ზოლის აღდგენა.

17. ტყის მდგრადი მართვა

ტყეში არსებული მცენარეთა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების მომავალი თაობებისათვის შენარჩუნება და დაცვა; ტყის მართვა ტყის რესურსების ანალიზისა და გარემოსდაცვითი რისკების გათვალისწინებით, ტყის მოვლის ეფექტური სისტემის დანერგვა; ტყის რესურსებით სარგებლობის ეფექტიანობის ამაღლება და ხარისხიანი სერვისების დანერგვა; ტყის დეგრადაციის პროცესის შეჩერება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება; ტყის სარგებლობის წესების შესახებ მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება; ახალი ფუნქციონალური დატვირთვის შესაბამისად ორგანიზაციის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზისა და ინფრასტრუქტურის განვითარება.

17.1. ტყის დაცვა და მოვლა

ტყის ბუნებრივი და ანთროპოგენული ზემოქმედებისაგან დაცვა, ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება.

17.1.1. დეგრადირებული ტყეების აღდგენა-განახლება და ტყის მავნებლების წინააღმდეგ ბრძოლა

ტყის აღდგენა. ტყის დეგრადირებული ფართობების შერჩევა, შემოღობვა და აჩიქვანა. ფიტო და ენტო მავნებლების კერების დროული გამოვლენა და მათ წინააღმდეგ ეფექტური ბრძოლის ღონისძიებების დასახვა და განხორციელება, რისკების იდენტიფიცირება, დაავადებებზე რეაგირების ზომების იდენტიფიცირება.

17.1.2. სანიტარული ჭრა

მავნებლებით დაავადებულ ნაძვნარებში სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება;

17.2. საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

ტყის რესურსებით სარგებლობისა და სატყეო სექტორის მართვის საკითხებთან დაკავშირებით მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება.

17.2.1. სატყეო სექტორში ცნობიერების ამაღლება

სტუდენტებისა და მოსწავლეების ჩართვა სააგენტოს მიერ წარმართულ ტყის მოვლა-პატრონობის აქციებსა და ინიციატივებში.

17.3. ორგანიზაციული მართვა და ინფრასტრუქტურული პროექტები

ორგანიზაციის მიერ დებულებითა და კანონმდებლობით განსაზღვრული ფუნქციების განხორციელება.

ეფექტიანი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის უზრუნველყოფა.

17.3.1. ორგანიზაციული მართვა

სატყეო სააგენტოს ადმინისტრირება და მიმდინარე მართვა.

17.3.2 სატყეო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის გამართვა

სატყეო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება; საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება.

თავი VI

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება

მუხლი 13. საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2023 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის საბიუჯეტო ასიგნებები და პროგრამების დაფინანსება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით 535 549,4 ათასი ლარის ოდენობით თანდართული რედაქციით:

ორგანიზაციული კოდი	დასახელება	(ათასი ლარი)		
		2021 წლის ფაქტი	2022 წლის გეგმა	2023 წლის გეგმა
1	2	3	4	5
	სულ ჯამი			
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	328 308,3	482 305,8	535 549,4
	ხარჯები	3 335,0	3 304,0	3 315,0
	შრომის ანაზღაურება	248 943,8	362 889,2	391 612,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	37 164,5	43 580,7	54 008,2
	ვალდებულებების კლება	75 860,1	116 067,2	134 507,1
01 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო	4 717,3	5 809,5	7 125,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	117,0	117,0	117,0
	ხარჯები	4 627,8	5 565,5	6 320,9
	შრომის ანაზღაურება	3 246,9	3 880,8	4 242,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	89,5	244,0	805,0
01 01	საკანონმდებლო საქმიანობა	4 717,3	5 809,5	7 125,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	117,0	117,0	117,0
	ხარჯები	4 627,8	5 565,5	6 320,9
	შრომის ანაზღაურება	3 246,9	3 880,8	4 242,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	89,5	244,0	805,0
02 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისია	690,4	778,6	1 606,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	21,0	23,0	23,0
	ხარჯები	689,2	778,6	1 506,2
	შრომის ანაზღაურება	592,8	700,9	928,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,1	0,0	100,0
02 01	საარჩევნო სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება	690,4	778,6	1 606,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	21,0	23,0	23,0
	ხარჯები	689,2	778,6	1 506,2
	შრომის ანაზღაურება	592,8	700,9	928,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,1	0,0	100,0
03 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა	2 977,8	4 203,2	5 456,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	68,0	64,0	64,0
	ხარჯები	2 975,0	3 853,2	4 906,7
	შრომის ანაზღაურება	1 602,2	1 933,6	2 219,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,8	350,0	550,0
03 01	მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა	2 977,8	4 203,2	5 456,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	68,0	64,0	64,0
	ხარჯები	2 975,0	3 853,2	4 906,7
	შრომის ანაზღაურება	1 602,2	1 933,6	2 219,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,8	350,0	550,0
04 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	87 545,4	120 169,0	133 483,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	269,0	279,0	292,0

	ხარჯები			
	შრომის ანაზღაურება	31 327,5	33 964,2	39 094,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5 151,9	6 371,1	8 629,4
04 01	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	56 217,9	86 204,9	94 388,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	86,0	86,0	88,0
	ხარჯები	3 164,4	3 808,0	4 707,8
	შრომის ანაზღაურება	2 009,4	2 347,0	3 027,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	13 973,9	35 003,5	33 890,0
04 01 01	ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	3 002,9	3 387,5	4 554,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	86,0	86,0	88,0
	ხარჯები	2 716,8	3 289,0	4 334,0
	შრომის ანაზღაურება	2 009,4	2 347,0	3 027,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	286,1	98,5	220,0
04 01 02	რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა	184,6	233,0	453,8
	ხარჯები	179,9	233,0	313,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,7	0,0	140,0
04 01 02 01	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ქონების მართვა	146,3	142,3	153,8
	ხარჯები	146,3	142,3	153,8
04 01 02 02	რეგიონის საინვესტიციო პოტენციალის პრომოუშენი	38,4	90,7	300,0
	ხარჯები	33,7	90,7	160,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,7	0,0	140,0
04 01 03	ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა	1 525,1	9 835,0	12 090,0
	ხარჯები	236,8	286,0	60,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 288,3	9 549,0	12 030,0
04 01 03 02	სივრცითი მოწყობის, დასახლებათა დაგეგმვისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	226,9	280,0	60,0
	ხარჯები	226,9	280,0	60,0
04 01 03 03	აჭარის ტერიტორიაზე არსებული მთის კურორტებისა და სარეკრეაციო ადგილების განვითარება	0,0	7 531,2	7 500,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	7 531,2	7 500,3
04 01 03 04	ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	1 298,2	2 023,8	4 529,7
	ხარჯები	9,9	6,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 288,3	2 017,8	4 529,7
04 01 04	სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფის პროგრამა	11 114,2	19 356,0	17 000,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	11 114,2	19 356,0	17 000,0
04 01 06	საინჟინრო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა	1 280,5	6 000,0	4 500,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 280,5	6 000,0	4 500,0
04 01 06 01	აჭარის მაღალმთიანი რეგიონის გაზიფიცირება	1 280,5	6 000,0	4 500,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 280,5	6 000,0	4 500,0
04 01 07	ეკონომიკური ობსერვატორია	30,9	0,0	0,0
	ხარჯები	30,9	0,0	0,0
04 02	სახაზინო მომსახურება	208,0	240,6	292,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	9,0	9,0	9,0
	ხარჯები	203,6	237,6	292,7
	შრომის ანაზღაურება	184,2	211,9	263,1

04 03	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,5	3,0	0,0
	რეკრეაციული ადგილების მოვლა-შენახვა	7 629,5	10 191,7	14 795,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	37,0	39,0	47,0
	ხარჯები	6 751,9	6 570,9	7 553,9
	შრომის ანაზღაურება	656,9	778,8	1 328,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	877,5	3 620,8	7 241,3
04 03 01	ბათუმის ბულვარის მართვა	756,7	917,9	1 478,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	37,0	39,0	47,0
	ხარჯები	748,0	917,9	1 478,6
	შრომის ანაზღაურება	656,9	778,8	1 328,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,7	0,0	0,0
04 03 02	ბათუმის ბულვარის ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვისა და განვითარების ხელშეწყობა	6 872,8	9 273,8	13 316,6
	ხარჯები	6 003,9	5 653,0	6 075,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	868,9	3 620,8	7 241,3
04 04	საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა	289,8	245,4	324,3
	ხარჯები	289,8	245,4	324,3
04 05	დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა	71,5	80,1	92,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,0	3,0	3,0
	ხარჯები	71,5	80,1	92,7
	შრომის ანაზღაურება	61,2	67,3	79,9
04 06	საფრთხის შემცველი ობიექტებისათვის მომსახურების მიწოდება და მართვა	326,3	1 032,5	566,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	16,0	16,0	19,0
	ხარჯები	271,1	353,1	566,8
	შრომის ანაზღაურება	243,5	318,8	532,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	55,2	679,4	0,0
04 08	საწარმოთა მართვა	131,2	213,5	213,5
	ხარჯები	131,2	213,5	213,5
04 09	ახალი შესაძლებლობები ბიზნესისთვის	0,0	500,0	500,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	500,0	500,0
04 11	ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა	339,2	365,0	464,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	20,0	20,0	20,0
	ხარჯები	339,2	351,0	418,0
	შრომის ანაზღაურება	299,5	330,0	403,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	14,0	46,0
04 13	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი	13 323,7	13 375,0	15 988,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	46,0	47,0	47,0
	ხარჯები	12 520,1	11 250,0	13 123,6
	შრომის ანაზღაურება	815,2	1 005,6	1 336,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	803,6	2 125,0	2 865,0
04 13 01	ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და დარგის ეფექტიანი განვითარების ხელშეწყობა	923,5	1 253,0	1 697,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	33,0	34,0	34,0
	ხარჯები	889,6	1 138,0	1 597,3
	შრომის ანაზღაურება	592,5	754,8	974,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	34,0	115,0	100,0
04 13 01 01	ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის მართვა	916,3	1 202,2	1 517,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	33,0	34,0	34,0
	ხარჯები	882,3	1 087,2	1 417,3
	შრომის ანაზღაურება	592,5	754,8	974,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	34,0	115,0	100,0

04 13 01 02	დარგის საჭიროებებისა და განვითარების პოტენციალის კვლევა და სტატისტიკის წარმოება	7,3	50,8	180,0
	ხარჯები			
		7,3	50,8	180,0
04 13 02	აჭარის ტურისტული მარკეტინგი ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე	1 219,5	4 937,0	8 724,0
	ხარჯები			
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 171,8	4 687,0	8 454,0
04 13 02 01	რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის მარკეტინგი საერთაშორისო ბაზრებზე	47,7	250,0	270,0
	ხარჯები			
		738,1	3 872,0	7 194,0
04 13 02 02	რეგიონის ტურისტული პოტენციალის რეკლამირება ქვეყნის შიგნით	738,1	3 872,0	7 194,0
	ხარჯები			
		412,9	633,0	870,0
04 13 02 03	რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციისათვის საჭირო მასალების დამზადება	412,9	633,0	870,0
	ხარჯები			
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	20,8	182,0	390,0
04 13 03	ტურისტული პროდუქტებისა და სერვისების განვითარება	47,7	250,0	270,0
	ხარჯები			
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1 865,9	3 585,0	5 567,3
	ხარჯები			
	შრომის ანაზღაურება	13,0	13,0	13,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 144,0	1 825,0	3 072,3
04 13 03 01	სრულყოფილი ინფორმაციითა და ხარისხიანი მომსახურებით ტურისტების უზრუნველყოფა	222,7	250,8	361,4
	ხარჯები			
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	721,9	1 760,0	2 495,0
	ხარჯები			
	შრომის ანაზღაურება	13,0	13,0	13,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	643,0	869,0	1 335,3
04 13 03 04	ტურისტული პროდუქტების განვითარება და დივერსიფიკაცია	222,7	250,8	361,4
	ხარჯები			
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	12,9	69,0	40,0
04 13 03 05	ტურიზმის დარგში სერვისის განვითარების ხელშეწყობა	902,5	2 173,0	3 500,0
	ხარჯები			
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	233,5	522,0	1 085,0
04 13 04	ახალი კორონავირუსის შესაძლო გავრცელების პრევენციის ღონისძიებები	669,0	1 651,0	2 415,0
	ხარჯები			
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	307,5	474,0	692,0
04 13 05	უკრაინის ტერიტორიაზე საომარი მოქმედებების გამო განსახორციელებელი ღონისძიებები	267,5	434,0	652,0
	ხარჯები			
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	40,0	40,0	40,0
04 14	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საავტომობილო გზების დეპარტამენტი	9 314,7	1 963,5	0,0
	ხარჯები			
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	9 314,7	1 963,5	0,0
04 14 01	საავტომობილო გზების მართვა	0,0	1 636,5	0,0
	ხარჯები			
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	1 636,5	0,0
	ხარჯები			
	შრომის ანაზღაურება	48 087,8	55 113,8	61 647,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	52,0	59,0	59,0
	ხარჯები			
	შრომის ანაზღაურება	7 584,6	10 854,7	11 801,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	882,0	1 311,7	1 659,5
04 14 01	საავტომობილო გზების მართვა	40 503,2	44 259,1	49 846,3
	ხარჯები			
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1 348,0	1 855,5	2 098,5
	ხარჯები			
	შრომის ანაზღაურება	52,0	59,0	59,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 178,9	1 715,5	2 023,5
	ხარჯები			
	შრომის ანაზღაურება	882,0	1 311,7	1 659,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	169,2	140,0	75,0

04 14 02	საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა	46 739,7	53 258,3	59 549,3
	ხარჯები	6 405,7	9 139,2	9 777,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	40 334,0	44 119,1	49 771,3
04 14 02 01	გზების რეაბილიტაცია	21 478,5	24 298,7	29 302,2
	ხარჯები	102,8	100,0	402,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	21 375,7	24 198,7	28 900,0
04 14 02 02	ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	11 423,8	8 933,9	11 000,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	11 423,8	8 933,9	11 000,0
04 14 02 05	საგზაო ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა	13 837,4	20 025,6	19 247,1
	ხარჯები	6 303,0	9 039,2	9 375,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7 534,4	10 986,5	9 871,3
05 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო	56 430,1	82 367,2	105 446,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	2 416,0	2 371,0	2 371,0
	ხარჯები	40 057,9	55 723,4	69 228,8
	შრომის ანაზღაურება	19 061,6	22 223,4	27 520,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	16 372,2	26 643,8	36 218,0
05 01	განათლების მართვა, კულტურისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	2 131,8	2 730,0	3 699,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	67,0	67,0	69,0
	ხარჯები	2 075,4	2 680,0	3 429,1
	შრომის ანაზღაურება	1 287,1	1 841,3	2 308,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	56,5	50,0	270,0
05 02	განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება	987,0	1 140,5	1 418,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	42,0	42,0	42,0
	ხარჯები	978,9	1 124,5	1 418,5
	შრომის ანაზღაურება	662,8	750,0	955,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,1	16,0	0,0
05 02 01	ბათუმის რესურსცენტრი	162,8	183,8	235,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	159,3	180,4	235,6
	შრომის ანაზღაურება	104,7	125,0	159,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,5	3,4	0,0
05 02 02	ქობულეთის რესურსცენტრი	164,1	186,9	233,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	164,1	184,5	233,3
	შრომის ანაზღაურება	105,6	125,0	159,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	2,4	0,0
05 02 03	ხელვაჩაურის რესურსცენტრი	166,3	187,3	232,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	164,4	185,0	232,7
	შრომის ანაზღაურება	113,6	125,0	159,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,9	2,3	0,0
05 02 04	ქედის რესურსცენტრი	156,1	189,6	233,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	153,9	187,3	233,3
	შრომის ანაზღაურება	113,5	125,0	159,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,2	2,3	0,0
05 02 05	შუახევის რესურსცენტრი	170,3	196,6	241,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	170,3	193,3	241,3
	შრომის ანაზღაურება	113,6	125,0	159,3

	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	3,3	0,0
05 02 06	ხულოს რესურსცენტრი	167,4	196,4	242,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7,0	7,0	7,0
	ხარჯები	166,8	194,1	242,3
	შრომის ანაზღაურება	111,8	125,0	159,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,5	2,3	0,0
05 03	საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა	18 124,5	25 431,2	31 781,0
	ხარჯები	3 984,4	5 444,2	5 864,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	14 140,2	19 986,9	25 917,0
05 03 01	საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	13 901,8	19 802,5	25 500,0
	ხარჯები	53,2	65,5	144,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	13 848,6	19 736,9	25 356,0
05 03 03	საჯარო სკოლების მატერიალური ბაზის გაუმჯობესება	380,8	620,0	1 281,0
	ხარჯები	89,3	370,0	720,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	291,6	250,0	561,0
05 03 07	საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა	3 841,9	5 008,7	5 000,0
	ხარჯები	3 841,9	5 008,7	5 000,0
05 06	აჭარაში მოქმედი სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	3 220,2	5 333,5	6 019,3
	ხარჯები	3 220,2	5 333,5	5 719,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	300,0
05 06 01	სსიპ -ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი	1 110,2	2 814,5	3 619,3
	ხარჯები	1 110,2	2 814,5	3 319,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	300,0
05 06 02	სსიპ - სასწავლო უნივერსიტეტი-ბათუმის სახელმწიფო საზღვაო აკადემია	800,0	1 000,0	850,0
	ხარჯები	800,0	1 000,0	850,0
05 06 03	სსიპ - ბათუმის ხელოვნების სასწავლო უნივერსიტეტი	1 040,0	1 199,0	1 200,0
	ხარჯები	1 040,0	1 199,0	1 200,0
05 06 04	ა(ა)იპ - საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ტბელ აბუსერიძის სახელობის სასწავლო უნივერსიტეტი	270,0	320,0	350,0
	ხარჯები	270,0	320,0	350,0
05 07	საჯარო სკოლების საპანსიონო მომსახურება, გაძლიერებული (ფიზიკა, მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა	739,9	1 558,8	1 558,3
	ხარჯები	739,9	1 408,8	1 558,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	150,0	0,0
05 07 01	საპანსიონო მომსახურების მქონე საჯარო სკოლების ხელშეწყობა	400,9	489,9	400,3
	ხარჯები	400,9	489,9	400,3
05 07 02	გაძლიერებული (ფიზიკა, მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა	339,0	759,2	616,7
	ხარჯები	339,0	759,2	616,7
05 07 03	ინკლუზიური განათლების დანერგვის ხელშეწყობა აჭარის საჯარო სკოლებში	0,0	309,7	541,4
	ხარჯები	0,0	159,7	541,4

05 08	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	150,0	0,0
	ზოგადი განათლება	440,5	871,0	1 121,0
	ხარჯები	440,5	871,0	1 121,0
05 08 01	ვასწავლოთ მომავალი წარმატებისათვის	280,4	450,0	410,0
	ხარჯები	280,4	450,0	410,0
05 08 02	კონკურსები და ოლიმპიადები	145,3	406,0	711,0
	ხარჯები	145,3	406,0	711,0
05 08 03	პროფესიული განათლების ხელშეწყობა	14,8	15,0	0,0
	ხარჯები	14,8	15,0	0,0
05 09	უწყვეტი განათლება	437,3	623,1	743,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	140,0	140,0	130,0
	ხარჯები	437,3	588,6	733,3
	შრომის ანაზღაურება	373,4	475,6	520,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	34,5	10,0
05 10	პროფესიული და უმაღლესი განათლება	2 195,1	3 171,3	3 724,8
	ხარჯები	2 195,1	3 171,3	3 724,8
05 10 01	სტუდენტთა დახმარება	1 373,3	1 500,0	1 500,0
	ხარჯები	1 373,3	1 500,0	1 500,0
05 10 02	უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა	105,3	640,0	951,0
	ხარჯები	105,3	640,0	951,0
05 10 03	ტექნიკური, საბუნებისმეტყველო და კუმანიტარული მიმართულებების ხელშეწყობა	6,0	30,0	60,0
	ხარჯები	6,0	30,0	60,0
05 10 04	სწავლა საზღვარგარეთ	710,4	1 001,3	1 105,0
	ხარჯები	710,4	1 001,3	1 105,0
05 10 05	უცხოეთში სტაჟირება	0,0	0,0	78,8
	ხარჯები	0,0	0,0	78,8
05 10 06	პროფესიული განათლების ხელშეწყობა	0,0	0,0	30,0
	ხარჯები	0,0	0,0	30,0
05 11	სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა	5 370,1	6 128,0	7 259,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	854,0	854,0	857,0
	ხარჯები	5 156,5	6 015,9	7 199,9
	შრომის ანაზღაურება	4 731,9	5 359,5	6 380,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	213,6	112,1	60,0
05 11 01	ა(ა)იპ "მელიტონ ბალანჩივაძის სახელობის ხელოვნების სკოლა"	1 487,1	1 694,6	1 958,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	252,0	252,0	252,0
	ხარჯები	1 482,0	1 684,6	1 958,5
	შრომის ანაზღაურება	1 414,7	1 583,1	1 838,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5,2	10,0	0,0
05 11 02	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის სამუსიკო სკოლა"	1 548,6	1 664,9	1 942,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	228,0	228,0	228,0
	ხარჯები	1 385,3	1 659,9	1 937,6
	შრომის ანაზღაურება	1 278,4	1 440,6	1 674,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	163,3	5,0	5,0
05 11 03	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის რევაზ ლაღიძის სახელობის სამუსიკო სკოლა"	954,4	1 039,6	1 237,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	153,0	153,0	153,0
	ხარჯები	914,9	1 039,6	1 237,7
	შრომის ანაზღაურება	861,7	968,6	1 135,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	39,5	0,0	0,0
05 11 04	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის ვახტანგ ჭაბუკიანის სახელობის კლასიკური ბალეტის სკოლა"	328,4	378,9	459,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52,0	52,0	52,0

	ხარჯები			
	შრომის ანაზღაურება	324,8	378,9	459,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	293,5	336,3	411,1
05 11 05	ა(ა)იპ "აჭარის ხალხური ხელოვნების სკოლა"	3,7	0,0	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	385,3	526,4	586,6
	ხარჯები	60,0	60,0	60,0
	შრომის ანაზღაურება	383,4	453,3	586,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	333,1	384,0	472,2
05 11 06	ა(ა)იპ "ნიკოლოზ კანდელაკის სახელობის სამხატვრო სკოლა"	1,9	73,2	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	360,7	455,2	519,0
	ხარჯები	56,0	56,0	57,0
	შრომის ანაზღაურება	360,7	431,3	499,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	317,6	372,2	437,3
05 11 07	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის მოსწავლე ახალგაზრდობის სასახლე"	0,0	23,9	20,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	305,6	368,5	555,6
	ხარჯები	53,0	53,0	55,0
	შრომის ანაზღაურება	305,6	368,5	520,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	232,9	274,7	411,0
05 12	სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა	0,0	0,0	35,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1 753,1	5 227,5	7 149,3
	ხარჯები	206,0	161,0	167,0
	შრომის ანაზღაურება	1 549,0	4 744,7	5 973,7
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 206,0	1 223,2	1 704,4
05 12 01	ა(ა)იპ "მუხრან ვახტანგაძის სახელობის ბათუმის სპორტის სასახლე"	204,1	482,8	1 175,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1 520,4	4 929,2	5 790,2
	ხარჯები	184,0	139,0	140,0
	შრომის ანაზღაურება	1 316,3	4 449,2	5 460,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 023,8	1 003,9	1 332,0
05 12 02	ა(ა)იპ "ქ. ბათუმის საჩოგბურთო კომპლექსი"	204,1	480,0	330,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	232,7	298,3	359,1
	ხარჯები	22,0	22,0	22,0
	შრომის ანაზღაურება	232,7	295,5	359,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	182,2	219,2	268,0
05 12 03	ა(ა)იპ ძალოსნობის კომპლექსი	0,0	2,8	0,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0,0	0,0	1 000,0
	ხარჯები	0,0	0,0	5,0
	შრომის ანაზღაურება	0,0	0,0	154,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	104,4
05 14	კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია	0,0	0,0	845,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	14 154,2	21 521,0	29 198,3
	ხარჯები	987,0	987,0	986,0
	შრომის ანაზღაურება	12 480,3	15 797,8	21 076,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8 770,3	10 056,8	12 553,8
05 14 01	კულტურის პოპულარიზაცია და შემოქმედებითი პროცესების მხარდაჭერა	1 673,9	5 723,2	8 121,4
	ხარჯები	617,7	1 042,2	1 893,0
05 14 01 01	პროექტების მხარდაჭერა, ფესტივალების და ღონისძიებები ორგანიზება	617,7	1 042,2	1 893,0
	ხარჯები	374,9	802,2	1 653,0
	ხარჯები	374,9	802,2	1 653,0

05 14 01 02	ახალი ინდივიდუალური შემოქმედებითი პროექტების ხელშეწყობა	242,8	240,0	240,0
	ხარჯები			
05 14 03	ფოლკლორის პოპულარიზაცია და ხელშეწყობა	242,8	240,0	240,0
	ხარჯები			
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	64,0	220,0	330,0
		0,0	0,0	20,0
05 14 08	კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა	29,8	250,0	380,0
	ხარჯები	29,8	250,0	380,0
05 14 10	კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია	2 488,6	4 266,4	6 421,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	57,0	57,0	57,0
	ხარჯები	1 097,7	1 317,0	1 621,6
	შრომის ანაზღაურება	756,6	899,8	1 054,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 390,9	2 949,4	4 800,0
05 14 10 01	კულტურული მემკვიდრეობის მართვა	924,3	1 102,0	1 421,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	57,0	57,0	57,0
	ხარჯები	924,3	1 102,0	1 421,6
	შრომის ანაზღაურება	756,6	899,8	1 054,4
05 14 10 02	კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება და განვითარება	1 564,3	3 164,4	5 000,0
	ხარჯები	173,4	215,0	200,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 390,9	2 949,4	4 800,0
05 14 11	მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება	1 921,0	2 775,0	3 975,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	141,0	141,0	141,0
	ხარჯები	1 807,5	2 173,0	2 850,3
	შრომის ანაზღაურება	1 217,7	1 476,4	1 727,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	113,5	602,0	1 125,0
05 14 11 04	ა(ა)იპ "თანამედროვე ხელოვნების სივრცე"	129,1	131,1	160,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	9,0	9,0	9,0
	ხარჯები	129,1	129,2	155,2
	შრომის ანაზღაურება	67,9	82,6	94,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	2,0	5,0
05 14 11 05	სსიპ "აჭარის მუზეუმი"	1 791,9	2 643,8	3 815,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	132,0	132,0	132,0
	ხარჯები	1 678,4	2 043,8	2 695,1
	შრომის ანაზღაურება	1 149,8	1 393,7	1 632,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	113,5	600,0	1 120,0
05 14 12	სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა	8 749,9	11 344,3	14 501,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	777,0	777,0	776,0
	ხარჯები	8 677,0	10 623,3	13 753,5
	შრომის ანაზღაურება	6 709,6	7 584,7	9 637,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	72,9	721,0	748,0
05 14 12 01	სსიპ "ბათუმის თოჯინებისა და მოზარდ მაცურებელთა პროფესიული სახელმწიფო თეატრი"	703,9	877,9	1 074,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	69,0	69,0	69,0
	ხარჯები	703,9	837,9	1 074,7
	შრომის ანაზღაურება	555,7	657,8	883,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	40,0	0,0
05 14 12 02	სსიპ "აჭარის მელიტონ კუზინაძის სახელობის სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო აკადემიური ანსამბლი „არსიანი“	1 299,1	1 504,7	2 129,6
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	122,0	122,0	127,0
	ხარჯები	1 299,1	1 504,7	2 059,6
	შრომის ანაზღაურება	1 080,3	1 188,4	1 537,4

05 14 12 03	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	70,0
	სსიპ "ბათუმის სახელმწიფო მუსიკალური ცენტრი"	3 452,3	4 507,0	5 677,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	321,0	321,0	322,0
	ხარჯები	3 393,2	3 881,0	5 117,3
	შრომის ანაზღაურება	2 598,2	2 885,0	3 591,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	59,1	626,0	560,0
05 14 12 04	სსიპ "ბათუმის ილია ჭავჭავაძის სახელობის სახელმწიფო პროფესიული დრამატული თეატრი"	1 962,0	2 826,6	3 598,4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	156,0	156,0	156,0
	ხარჯები	1 962,0	2 771,6	3 490,4
	შრომის ანაზღაურება	1 444,4	1 718,8	2 285,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	55,0	108,0
05 14 12 05	სსიპ "აჭარის სახელმწიფო ვოკალური ანსამბლი ბათუმი"	675,6	894,5	1 049,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	29,0	29,0	29,0
	ხარჯები	666,0	894,5	1 039,2
	შრომის ანაზღაურება	467,5	514,3	575,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9,6	0,0	10,0
05 14 12 06	სსიპ "აჭარის ხალხური ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი ხორუმი"	657,0	733,6	972,3
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80,0	80,0	73,0
	ხარჯები	652,8	733,6	972,3
	შრომის ანაზღაურება	563,5	620,4	765,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,2	0,0	0,0
05 14 14	ლიტერატურული ცხოვრების განვითარების ხელშეწყობა	132,5	153,1	226,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	12,0	12,0	12,0
	ხარჯები	131,5	153,1	226,9
	შრომის ანაზღაურება	86,4	96,0	134,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,0	0,0	0,0
05 14 15	კულტურის დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	150,5	1 470,0	1 450,0
	ხარჯები	55,0	19,2	21,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	95,5	1 450,8	1 428,4
05 15	სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია	3 863,5	4 260,8	6 043,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	15,0	15,0	15,0
	ხარჯები	3 863,5	4 256,8	5 955,9
	შრომის ანაზღაურება	294,0	339,9	428,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	4,0	88,0
05 15 01	სპორტის სფეროს მართვა	406,3	469,8	713,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	15,0	15,0	15,0
	ხარჯები	406,3	465,8	625,0
	შრომის ანაზღაურება	294,0	339,9	428,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	4,0	88,0
05 15 02	სპორტის ხელშეწყობა	3 457,3	3 790,9	5 330,9
	ხარჯები	3 457,3	3 790,9	5 330,9
05 15 02 01	პროფესიული და მაღალი მიღწევების სპორტის განვითარების ხელშეწყობა	2 141,1	2 316,0	3 128,0
	ხარჯები	2 141,1	2 316,0	3 128,0
05 15 02 02	აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა, მთავარ და პირად მწვრთნელთა მიერ მიღწეული განსაკუთრებული წარმატებების წასახალისებლად ერთჯერადი ფულადი ჯილდოები	431,9	400,0	400,0
	ხარჯები	431,9	400,0	400,0

05 15 02 03	სათამაშო და ინდივიდუალურ სახეობათა განვითარების ხელშეწყობა	590,1	894,2	894,2
	ხარჯები	590,1	894,2	894,2
05 15 02 06	მწვრთნელთა, მსაჯთა და სპორტსმენთა სოციალური მხარდაჭერა და წახალისება	294,1	180,8	208,7
	ხარჯები	294,1	180,8	208,7
05 15 02 07	აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა სტიპენდიები	0,0	0,0	120,0
	ხარჯები	0,0	0,0	120,0
05 15 02 08	მასობრივი სპორტის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	0,0	580,0
	ხარჯები	0,0	0,0	580,0
05 17	საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება	2 012,0	2 296,6	2 888,9
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80,0	80,0	80,0
	ხარჯები	1 956,1	2 212,3	2 833,9
	შრომის ანაზღაურება	1 429,0	1 593,7	2 007,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	56,0	84,3	55,0
05 17 01	საარქივო სამმართველოს მართვა და მომსახურების მიწოდება	1 784,8	1 896,8	2 441,4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	80,0	80,0	80,0
	ხარჯები	1 728,8	1 896,8	2 411,4
	შრომის ანაზღაურება	1 429,0	1 593,7	2 007,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	56,0	0,0	30,0
05 17 02	საარქივო დოკუმენტების ელექტრონული არქივის შექმნა	227,2	399,8	447,5
	ხარჯები	227,2	315,5	422,5
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	84,3	25,0
05 18	ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა	1 000,8	2 073,9	2 841,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	25,0	25,0	25,0
	ხარჯები	980,9	2 073,9	2 620,2
	შრომის ანაზღაურება	307,0	583,4	661,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	19,9	0,0	221,0
05 18 01	სსიპ - ახალგაზრდობის რეგიონული ცენტრი	599,3	951,1	1 387,4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	25,0	25,0	25,0
	ხარჯები	579,4	951,1	1 166,4
	შრომის ანაზღაურება	307,0	583,4	661,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	19,9	0,0	221,0
05 18 02	არაფორმალური განათლებისა და თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა	144,6	440,6	565,9
	ხარჯები	144,6	440,6	565,9
05 18 02 01	ლაშქრობა და ბანაკები	72,8	211,1	244,1
	ხარჯები	72,8	211,1	244,1
05 18 02 02	გართობა და შემეცნება	71,8	229,5	321,8
	ხარჯები	71,8	229,5	321,8
05 18 03	ახალგაზრდობის ცნობიერების ამაღლება და მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა	71,7	251,6	306,0
	ხარჯები	71,7	251,6	306,0
05 18 03 01	კონფერენციები და ფორუმები	34,0	202,4	226,8
	ხარჯები	34,0	202,4	226,8
05 18 03 02	მოხალისეობა	37,8	49,2	79,2
	ხარჯები	37,8	49,2	79,2
05 18 04	კარიერული განვითარებისა და ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა	70,3	150,9	276,6
	ხარჯები	70,3	150,9	276,6
05 18 04 01	კარიერული განვითარების ხელშეწყობა	20,9	68,2	83,2
	ხარჯები	20,9	68,2	83,2
05 18 04 02	ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა	49,4	82,7	193,4

	ხარჯები			
05 18 05	ახალგაზრდობის ინტელექტუალურ-კულტურული განვითარების მხარდაჭერა	49,4	82,7	193,4
	ხარჯები	114,9	279,7	305,3
05 18 05 01	ინტელექტუალური თამაშები	114,9	279,7	305,3
	ხარჯები	48,1	150,2	167,8
05 18 05 02	კულტურა და ხელოვნება	48,1	150,2	167,8
	ხარჯები	66,9	129,5	137,5
	ხარჯები	66,9	129,5	137,5
06 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	29 833,8	28 907,8	33 235,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	127,0	133,0	135,0
	ხარჯები	29 771,8	28 817,5	33 081,0
	შრომის ანაზღაურება	2 543,2	2 905,1	3 664,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	62,0	90,3	154,0
06 01	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	2 382,1	2 377,4	3 144,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	58,0	63,0	65,0
	ხარჯები	2 320,1	2 335,4	2 994,0
	შრომის ანაზღაურება	1 461,1	1 699,4	2 214,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	62,0	42,0	150,0
06 02	სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება	10 163,5	11 030,0	12 290,0
	ხარჯები	10 163,5	11 030,0	12 290,0
06 02 01	მოსახლეობის ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება	2 879,7	3 300,0	3 888,0
	ხარჯები	2 879,7	3 300,0	3 888,0
06 02 03	სახსრების ენდოპროთეზირება	432,3	560,0	602,0
	ხარჯები	432,3	560,0	602,0
06 02 04	ამბულატორიული მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკური კვლევა	788,9	610,0	800,0
	ხარჯები	788,9	610,0	800,0
06 02 05	მოსახლეობის საზღვაგარეთ მკურნალობის დაფინანსება	1 551,3	1 410,0	1 500,0
	ხარჯები	1 551,3	1 410,0	1 500,0
06 02 06	ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურება	2 148,6	2 300,0	2 300,0
	ხარჯები	2 148,6	2 300,0	2 300,0
06 02 07	გულის ქირურგიის დამატებითი სამედიცინო მომსახურება	1 248,5	1 300,0	1 300,0
	ხარჯები	1 248,5	1 300,0	1 300,0
06 02 09	ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსება	530,7	450,0	500,0
	ხარჯები	530,7	450,0	500,0
06 02 10	მოზრდილი მოსახლეობის სამედიცინო რეაბილიტაცია	583,5	600,0	700,0
	ხარჯები	583,5	600,0	700,0
06 02 11	უშვილობის დიაგნოსტიკა და მკურნალობა	0,0	500,0	700,0
	ხარჯები	0,0	500,0	700,0
06 03	პირველადი ჯანდაცვის ხელშეწყობა	425,3	429,6	429,6
	ხარჯები	425,3	429,6	429,6
06 03 06	სოფლის სამედიცინო პერსონალის სოციალური უზრუნველყოფა	425,3	429,6	429,6
	ხარჯები	425,3	429,6	429,6
06 04	საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა	2 220,0	3 294,6	3 761,8

	მომუშავეთა რიცხოვნობა			
	ხარჯები	45,0	46,0	46,0
	შრომის ანაზღაურება	2 220,0	3 246,3	3 761,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	759,8	847,0	988,3
		0,0	48,3	0,0
06 04 01	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მართვა და მომსახურების მიწოდება	1 282,0	1 281,9	1 286,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	45,0	46,0	46,0
	ხარჯები	1 282,0	1 233,6	1 286,0
	შრომის ანაზღაურება	759,8	847,0	988,3
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	48,3	0,0
06 04 02	დაავადებათა პრევენცია და პროფილაქტიკა	938,0	2 012,7	2 475,8
	ხარჯები	938,0	2 012,7	2 475,8
06 05	სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაცია	2 977,0	3 944,8	4 152,2
	ხარჯები	2 977,0	3 944,8	4 152,2
06 05 01	ძვალ-სახსროვანი სისტემის დეფორმაციის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია	124,1	176,0	330,0
	ხარჯები	124,1	176,0	330,0
06 05 03	შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვთა სოციალური ადაპტაცია	0,0	27,0	0,0
	ხარჯები	0,0	27,0	0,0
06 05 04	ბავშვთა ადრეული განვითარება	649,4	912,0	1 056,0
	ხარჯები	649,4	912,0	1 056,0
06 05 05	აუტიზმის სპექტრის დარღვევების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია	224,5	540,0	720,0
	ხარჯები	224,5	540,0	720,0
06 05 06	ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია /რეაბილიტაცია	1 975,1	2 283,6	2 040,0
	ხარჯები	1 975,1	2 283,6	2 040,0
06 05 08	სმენაპროთეზირებულ ბავშვთა აბილიტაცია/რეაბილიტაცია	3,9	6,2	6,2
	ხარჯები	3,9	6,2	6,2
06 06	მოსახლეობის გარკვეული სოციალური კატეგორიების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება	4 315,5	425,6	471,0
	ხარჯები	4 315,5	425,6	471,0
06 06 01	100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების ერთჯერადი დახმარება	61,0	65,0	65,0
	ხარჯები	61,0	65,0	65,0
06 06 02	ახალშობილი ტყუპების ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება	116,0	150,0	150,0
	ხარჯები	116,0	150,0	150,0
06 06 04	ერთჯერადი სოციალური დახმარება	3 950,0	0,0	0,0
	ხარჯები	3 950,0	0,0	0,0
06 06 06	2008 წლის რუსული აგრესიის შედეგად დაღუპულთა, დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე მეომართა და 2012 წელს ავღანეთში დაღუპულ სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახების დახმარება	112,0	112,0	112,0
	ხარჯები	112,0	112,0	112,0
06 06 07	მზრუნველობამოკლებულ პირთა რეინტეგრაციის ხელშეწყობა	76,5	98,6	104,0
	ხარჯები	76,5	98,6	104,0
06 06 08	შშ სტატუსის მქონე მშობელთა და ორსულთა ერთჯერადი მატერიალური დახმარება	0,0	0,0	40,0
	ხარჯები	0,0	0,0	40,0

06 07	შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირთა და ხანდაზმულთა უზრუნველყოფა დამხმარე საშუალებებით	1 112,3	1 009,5	951,1
	ხარჯები	1 112,3	1 009,5	951,1
06 07 01	სმენადაქვეითებულ მოქალაქეთა სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა	151,1	198,9	423,0
	ხარჯები	151,1	198,9	423,0
06 07 02	შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა გადაადგილების საშუალებებით უზრუნველყოფა	220,4	201,7	275,1
	ხარჯები	220,4	201,7	275,1
06 07 04	შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და ხანდაზმულ პირთა სხვა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა	740,8	608,9	253,0
	ხარჯები	740,8	608,9	253,0
06 09	ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებლით უზრუნველყოფა	1 281,5	3 080,0	4 080,0
	ხარჯები	1 281,5	3 080,0	4 080,0
06 10	დასაქმების ხელშეწყობის უზრუნველყოფა	711,5	888,5	1 135,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24,0	24,0	24,0
	ხარჯები	711,5	888,5	1 131,7
	შრომის ანაზღაურება	322,3	358,7	461,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	4,0
06 10 01	დასაქმების ხელშეწყობის მართვა	434,7	485,1	617,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24,0	24,0	24,0
	ხარჯები	434,7	485,1	613,7
	შრომის ანაზღაურება	322,3	358,7	461,8
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	4,0
06 10 02	საზღვაო სფეროში დასაქმების ხელშეწყობა	0,0	62,5	75,0
	ხარჯები	0,0	62,5	75,0
06 10 04	სააგენტოს საქმიანობის პოპულარიზაცია	67,3	70,9	64,0
	ხარჯები	67,3	70,9	64,0
06 10 05	კვალიფიკაციის ამაღლება არაფორმალური განათლების გზით	35,0	35,0	35,0
	ხარჯები	35,0	35,0	35,0
06 10 06	შშმ პირთა პროფესიული გადამზადებისა და დასაქმების ხელშეწყობა	20,8	32,0	32,0
	ხარჯები	20,8	32,0	32,0
06 10 07	დასაქმების ხელშეწყობა პროფესიული მომზადება/გადამზადების გზით	126,2	172,0	222,0
	ხარჯები	126,2	172,0	222,0
06 10 08	სტუდენტთა დასაქმების ხელშეწყობა	27,5	31,0	32,5
	ხარჯები	27,5	31,0	32,5
06 10 09	დასაქმების ხელშეწყობა ციფრული უნარების განვითარების გზით	0,0	0,0	22,5
	ხარჯები	0,0	0,0	22,5
06 10 10	დასაქმებისა და თვითდასაქმების ხელშეწყობა	0,0	0,0	35,0
	ხარჯები	0,0	0,0	35,0
06 11	ბათუმის 170 საწოლზე გათვლილი მრავალპროფილური კლინიკური საავადმყოფოს აღჭურვა, ფუნქციონირება, რისკ ჯგუფების ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით და საკარანტინე სივრცის სამედიცინო პერსონალით უზრუნველყოფა უზრუნველყოფა	2 439,7	0,0	0,0
	ხარჯები	2 439,7	0,0	0,0

06 12	მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით უზრუნველყოფა	1 805,4	2 127,8	2 819,6
	ხარჯები	1 805,4	2 127,8	2 819,6
06 12 02	ფსიქიკური პრობლემების მქონე გერიატრიული პაციენტების თავშესაფრით უზრუნველყოფა	638,5	730,8	821,3
	ხარჯები	638,5	730,8	821,3
06 12 03	დედათა და ბავშვთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა	247,1	344,8	421,6
	ხარჯები	247,1	344,8	421,6
06 12 04	ფსიქიკური აშლილობის მქონე შშმ პირთა საცხოვრისით უზრუნველყოფა	919,8	1 052,3	1 576,8
	ხარჯები	919,8	1 052,3	1 576,8
06 13	საკარანტინე სივრცის სამედიცინო პერსონალით და COVID-19 მართვაში ჩართული რისკ ჯგუფების ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით უზრუნველყოფა	0,0	300,0	0,0
	ხარჯები	0,0	300,0	0,0
07 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	16 786,0	20 885,3	29 531,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	317,0	317,0	313,0
	ხარჯები	13 671,4	18 351,1	27 239,5
	შრომის ანაზღაურება	4 966,0	5 565,7	6 804,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3 114,6	2 534,2	2 291,5
07 01	აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	2 528,9	2 750,3	3 342,7
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	77,0	77,0	73,0
	ხარჯები	2 289,2	2 722,3	3 213,4
	შრომის ანაზღაურება	1 826,0	2 044,5	2 381,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	239,8	28,0	129,2
07 05	აგროსექტორის მდგრადი განვითარება	238,4	314,9	388,7
	ხარჯები	238,4	314,9	388,7
07 05 04	საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პრაქტიკის დანერგვა	110,9	94,8	139,1
	ხარჯები	110,9	94,8	139,1
07 05 05	ადგილობრივი პროდუქციის პოპულარიზაცია, საექსპორტო და საინვესტიციო პოტენციალის ზრდა	0,0	50,0	50,0
	ხარჯები	0,0	50,0	50,0
07 05 06	აგრარული ექსტენციის მიწოდება	127,5	170,1	199,6
	ხარჯები	127,5	170,1	199,6
07 06	სოფლის მეურნეობის განვითარება მაღალეფექტური ტექნოლოგიების დანერგვის გზით	2 285,4	1 415,8	0,0
	ხარჯები	1 095,4	1 415,8	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 190,0	0,0	0,0
07 06 15	სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა	1 190,0	0,0	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1 190,0	0,0	0,0
07 06 18	სასოფლო-სამეურნეო გაერთიანებებისა და საოჯახო მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა	1 095,4	1 415,8	0,0
	ხარჯები	1 095,4	1 415,8	0,0
07 07	აგროსერვისის განვითარება რეგიონში	2 322,2	3 120,2	4 436,1
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	19,0	19,0	19,0
	ხარჯები	2 112,8	2 935,1	3 815,4
	შრომის ანაზღაურება	317,5	368,3	474,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	209,4	185,0	620,8

07 07 01	ა(ა)იპ აგროსერვის ცენტრის ორგანიზაციული უზრუნველყოფა და მართვა	438,8	527,4	908,0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	19,0	19,0	19,0
	ხარჯები	438,8	513,0	732,3
	შრომის ანაზღაურება	317,5	368,3	474,1
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	14,4	175,7
07 07 07	ჩაქვისა და გვარა ხუცუბნის სანერგე მეურნეობების განვითარება	727,0	1 041,4	0,0
	ხარჯები	626,8	875,6	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	100,2	165,8	0,0
07 07 08	მაღალმთიან აჭარაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა	354,5	324,4	0,0
	ხარჯები	245,2	319,5	0,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	109,2	4,9	0,0
07 07 11	მეფუტკრეობის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	296,2	303,6
	ხარჯები	0,0	296,2	303,6
07 07 13	აგრო-მომსახურების განვითარების ხელშეწყობა	802,0	930,8	1 505,5
	ხარჯები	802,0	930,8	1 505,5
07 07 14	ა(ა)იპ აგროსერვის ცენტრის სანერგე და საჩითილე მეურნეობებში ნერგისა და ჩითილის წარმოება	0,0	0,0	1 719,0
	ხარჯები	0,0	0,0	1 273,9
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0,0	0,0	445,1
07 08	ლაბორატორიული კვლევითი საქმიანობის მდგრადი განვითარების მხარდაჭერა	438,4	581,5	705,4
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	9,0	9,0	9,0
	ხარჯები	419,0	526,5	583,9
	შრომის ანაზღაურება	147,1	194,0	256,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	19,5	55,0	121,5
07 09	მეციტრუსეობის განვითარების ხელშეწყობა	1 029,4	750,0	750,0
	ხარჯები	1 029,4	750,0	750,0
07 09 01	ციტრუსის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობა	1 029,4	750,0	750,0
	ხარჯები	1 029,4	750,0	750,0
07 11	მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშგანახლების ხელშეწყობა	168,1	198,4	218,8
	ხარჯები	168,1	198,4	218,8
07 12	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო	5 381,4	7 248,7	13 545,2
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	212,0	212,0	212,0
	ხარჯები	4 867,8	6 132,5	12 677,3
	შრომის ანაზღაურება	2 675,4	2 959,0	3 692,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	513,7	1 116,2	867,8
07 12 01	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს ორგანიზაციული მართვა	1 249,4	1 327,2	1 629,8
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	44,0	44,0	44,0
	ხარჯები	1 167,2	1 314,0	1 616,3
	შრომის ანაზღაურება	867,4	965,8	1 192,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	82,2	13,2	13,5
07 12 02	გარემოსდაცვითი პროგრამა	65,4	52,2	87,9
	ხარჯები	65,4	52,2	87,9
07 12 02 01	ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი	24,1	10,9	34,2
	ხარჯები	24,1	10,9	34,2
07 12 02 02	აჭარის სანაპირო ზოლის ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი	41,3	41,3	53,8

	ხარჯები			
07 12 03	ტყის დაცვა და მოვლა	41,3	41,3	53,8
	ხარჯები	534,6	726,5	894,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	433,9	631,5	780,2
07 12 03 01	დეგრადირებული ტყეების აღდგენა-განახლება და ტყის მავნებლების წინააღმდეგ ბრძოლა	100,7	95,0	114,0
	ხარჯები	176,2	326,5	440,2
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	75,5	231,5	326,2
07 12 03 02	სანიტარული ჭრა	100,7	95,0	114,0
	ხარჯები	358,4	400,0	454,0
07 12 04	საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	358,4	400,0	454,0
	ხარჯები	4,0	4,0	10,0
07 12 04 01	სატყეო სექტორში ცნობიერების ამაღლება	4,0	4,0	10,0
	ხარჯები	4,0	4,0	10,0
07 12 05	ორგანიზაციული მართვა და ინფრასტრუქტურული პროექტები	3 528,1	4 462,5	5 865,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	168,0	168,0	168,0
	ხარჯები	3 197,3	3 454,5	5 125,2
	შრომის ანაზღაურება	1 808,0	1 993,2	2 500,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	330,8	1 008,0	740,3
07 12 05 01	ორგანიზაციული მართვა	2 800,6	3 706,6	4 666,5
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	168,0	168,0	168,0
	ხარჯები	2 491,7	2 733,6	3 976,2
	შრომის ანაზღაურება	1 808,0	1 993,2	2 500,4
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	308,9	973,0	690,3
07 12 05 02	სატყეო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის გამართვა	727,4	755,9	1 199,0
	ხარჯები	705,6	720,9	1 149,0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	21,9	35,0	50,0
07 12 06	პლაჟის ხელოვნური კვების სამუშაოები	0,0	676,3	5 057,7
	ხარჯები	0,0	676,3	5 057,7
07 13	სამელიორაციო სისტემების მართვა	942,3	1 150,0	1 086,8
	ხარჯები	0,0	0,0	534,6
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	942,3	1 150,0	552,2
07 14	სოფლად მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა	1 321,4	3 203,6	0,0
	ხარჯები	1 321,4	3 203,6	0,0
07 15	ფერმერებსა და აგრომეწარმეებზე ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა	129,9	152,0	152,8
	ხარჯები	129,9	152,0	152,8
07 16	სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა	0,0	0,0	4 904,5
	ხარჯები	0,0	0,0	4 904,5
09 00	საერთო დანიშნულების რესპუბლიკური გადასახდელები	129 327,6	219 185,0	219 664,2
	ხარჯები	125 823,3	215 835,6	210 234,4
	ვალდებულებების კლება	3 504,3	3 349,4	9 429,8
09 01	ადგილობრივ თვითმმართველ ერთეულებზე გადასაცემი კაპიტალური ფინანსური დახმარება	78 520,9	97 175,6	100 303,0
	ხარჯები	78 520,9	97 175,6	100 303,0
09 01 01	ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი	42 780,5	55 599,9	52 210,0
	ხარჯები	42 780,5	55 599,9	52 210,0
09 01 02	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	16 060,6	14 875,7	14 683,0
	ხარჯები	16 060,6	14 875,7	14 683,0
09 01 03	ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი	5 054,8	7 600,0	12 300,0
	ხარჯები	5 054,8	7 600,0	12 300,0
09 01 04	ქედის მუნიციპალიტეტი	4 777,8	5 700,0	5 650,0

09 01 05	ხარჯები შუახვევის მუნიციპალიტეტი	4 777,8	5 700,0	5 650,0
	ხარჯები	3 855,6	6 900,0	7 130,0
09 01 06	ხულოს მუნიციპალიტეტი	3 855,6	6 900,0	7 130,0
	ხარჯები	5 991,6	6 500,0	8 330,0
09 02	ადგილობრივ თვითმმართველ ერთეულებზე გადასაცემი სპეციალური ფინანსური დახმარება	5 991,6	6 500,0	8 330,0
	ხარჯები	26 251,5	66 054,4	72 197,0
09 02 01	ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი	26 251,5	66 054,4	72 197,0
	ხარჯები	14 809,7	59 400,1	63 790,0
09 02 02	ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	14 809,7	59 400,1	63 790,0
	ხარჯები	5 568,3	4 524,3	5 317,0
09 02 03	ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი	5 568,3	4 524,3	5 317,0
	ხარჯები	1 209,4	520,0	1 100,0
09 02 04	ქედის მუნიციპალიტეტი	1 209,4	520,0	1 100,0
	ხარჯები	982,3	300,0	350,0
09 02 05	შუახვევის მუნიციპალიტეტი	982,3	300,0	350,0
	ხარჯები	852,5	300,0	470,0
09 02 06	ხულოს მუნიციპალიტეტი	852,5	300,0	470,0
	ხარჯები	2 829,3	1 010,0	1 170,0
	ხარჯები	2 829,3	1 010,0	1 170,0
09 03	სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით დაფუძნებული კერძო სამართლის იურიდიული პირების დაფინანსება	20 238,2	40 647,2	26 924,8
	ხარჯები	20 238,2	40 647,2	26 924,8
09 03 01	შპს აჭარის პროექტების მართვის კომპანია	15 222,4	29 725,6	19 013,2
	ხარჯები	15 222,4	29 725,6	19 013,2
09 03 02	შ.პ.ს. „აჭარის ნარჩენების მართვის კომპანია“	1 273,0	4 805,3	3 000,0
	ხარჯები	1 273,0	4 805,3	3 000,0
09 03 03	შ.პ.ს. "გოდერძი რესორტს"	171,2	675,9	1 118,0
	ხარჯები	171,2	675,9	1 118,0
09 03 04	სს"აჭარის წყლის ალიანსი"	3 571,5	4 290,3	3 793,6
	ხარჯები	3 571,5	4 290,3	3 793,6
09 03 05	შპს "ბათუმის რესპუბლიკური კლინიკური საავადმყოფო"	0,0	1 150,0	0,0
	ხარჯები	0,0	1 150,0	0,0
09 04	საწევროები საერთაშორისო ორგანიზაციებში	26,2	31,0	31,0
	ხარჯები	26,2	31,0	31,0
09 05	სარეზერვო ფონდი	0,0	6 700,0	5 000,0
	ხარჯები	0,0	6 700,0	5 000,0
09 06	სესხების მომსახურების ხარჯები	681,7	664,8	709,0
	ხარჯები	681,7	664,8	709,0
09 06 01	გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკიდან (KFW) მიღებული სესხის მომსახურების ხარჯები	634,7	616,5	598,6
	ხარჯები	634,7	616,5	598,6
09 06 02	ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) მიღებული სესხის მომსახურების ხარჯები	47,1	48,3	110,4
	ხარჯები	47,1	48,3	110,4
09 07	უცხოეთიდან მიღებული დაფინანსების წყაროებით განსახორციელებელი საინვესტიციო პროექტები და ამ პროექტების თანადაფინანსების ხარჯები	72,8	172,6	0,0
	ხარჯები	72,8	172,6	0,0
09 07 04	მდგრადი სოფლის მეურნეობა აჭარაში	72,8	172,6	0,0
	ხარჯები	72,8	172,6	0,0
09 08	უცხოეთიდან მიღებული სესხების დაბრუნება	3 504,3	3 349,4	9 429,8

	ვალდებულებების კლება	3 504,3	3 349,4	9 429,8
09 08 01	კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციისათვის (KfW) მიღებული სესხის დაბრუნება	1 632,0	1 608,4	7 757,0
	ვალდებულებების კლება	1 632,0	1 608,4	7 757,0
09 08 02	ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) მიღებული სესხის დაბრუნება	1 872,3	1 741,0	1 672,9
	ვალდებულებების კლება	1 872,3	1 741,0	1 672,9
09 09	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯილდოებისა და საპატიო წოდებებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი გასაცემლების ფინანსური უზრუნველყოფა	32,0	48,0	48,0
	ხარჯები	32,0	48,0	48,0
09 11	ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებულ მუნიციპალიტეტებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი	0,0	4 192,0	5 000,0
	ხარჯები	0,0	4 192,0	5 000,0
09 13	ჯანმრთელობისა და ეკოლოგიური რისკების რაოდენობრივი განსაზღვრა და ბათუმის ყოფილი ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნის ტერიტორიის რეაბილიტაციის ხელშეწყობა	0,0	150,0	21,6
	ხარჯები	0,0	150,0	21,6

თავი VII

მარეგულირებელი ნორმები

მუხლი 14. საწევროები საერთაშორისო ორგანიზაციებში

განისაზღვროს საერთაშორისო ორგანიზაციებში საწევროები 31.0 ათასი ლარის ოდენობით, საწევროების გადახდა ხორციელდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის აპარატის მეშვეობით.

მუხლი 15. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფონდები

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სარეზერვო ფონდი 5000.0 ათასი ლარის ოდენობით, რომელსაც განკარგავს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე.

2. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებულ მუნიციპალიტეტებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი 5000.0 ათასი ლარის ოდენობით, მისი განკარგვა განხორციელდეს საქართველოსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 16. სესხების მომსახურება და უცხოეთიდან მიღებული სესხების დაბრუნება

განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სესხების მომსახურების და უცხოეთიდან მიღებული სესხების დაბრუნების საბიუჯეტო ასიგნება 10138.8 ათასი ლარის ოდენობით. აღნიშნული ასიგნების ფარგლებში ანგარიშსწორებას ახორციელებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო.

მუხლი 17. გრანტები

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებზე გადასაცემი ფინანსური დახმარება 172500.0 ათასი ლარის ოდენობით. თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებთან ანგარიშსწორებას, მათზე გადასაცემი გრანტის ფარგლებში ახორციელებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო.

2. თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებზე გამოყოფილი კაპიტალური ფინანსური დახმარების ფარგლებში კაპიტალური პროექტების ჩამონათვალს ამტკიცებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა.

მუხლი 18. სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფინანსება

განისაზღვროს სახელმწიფო უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებათა საბიუჯეტო ასიგნება 6019.3 ათასი ლარის ოდენობით. აღნიშნული დაწესებულებების დაფინანსება ხორციელდება უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების წერილობითი მოთხოვნით, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მიერ შესაბამის სახელმწიფო უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებასა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს შორის გაფორმებული თანადაფინანსების ხელშეკრულების საფუძველზე. ამასთან, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო, ზემოაღნიშნული ასიგნების ფარგლებში, უშუალოდ განხორციელებს სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სტუდენტებისთვის საერთო საცხოვრებელი შენობის/შენობების მშენებლობის საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შესყიდვას (300,0 ათასი ლარი).

მუხლი 19. აჭარის საჯარო სკოლებში ინკლუზიური განათლების დანერგვის ხელშეწყობა

ქვეპროგრამის „ინკლუზიური განათლების დანერგვის ხელშეწყობა აჭარის საჯარო სკოლებში“ დაფინანსება განხორციელდება საერთაშორისო ორგანიზაცია „გაეროს ბავშვთა ფონდი UNICEF“- ის მიერ საგრანტო ხელშეკრულების თანახმად (371,4 ათასი ლარი) და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2023 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტით აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს ასიგნებიდან (170,0 ათასი ლარი). გრანტის ფარგლებში ყოველი კონკრეტული დაფინანსება განხორციელდება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მიერ მხოლოდ საერთაშორისო ორგანიზაცია „გაეროს ბავშვთა ფონდი UNICEF“- ის მიერ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2023 წლის რესპუბლიკურ ბიუჯეტში ჩარიცხული თანხების ფარგლებში, 2023 წლის 31 ივლისამდე, რის შემდეგაც სსსმ მოსწავლეთა სკოლის შემდგომი საგანმანათლებლო და რეკრეაციული სერვისებითა და კვებით უზრუნველყოფას გააგრძელებს სამინისტრო.

მუხლი 20. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯილდოებისა და საპატიო წოდებებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი გასაცემლების ფინანსური უზრუნველყოფა

1. განისაზღვროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯილდოებისა და საპატიო წოდებებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი გასაცემლები 48.0 ათასი ლარის ოდენობით.

2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯილდოებისა და საპატიო წოდებებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი გასაცემლების გაცემის წესი განისაზღვრება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის სამართლებრივი აქტით.

მუხლი 21. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებები

1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობისათვის უწყვეტი სამედიცინო მომსახურების მიწოდების მიზნით, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს 2022 წლის პროგრამის „სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება“ (პროგრამული კოდი - 0602) შესაბამისი ქვეპროგრამების ფარგლებში 2022 წელს გაცემული ვაუჩერები, რომლებიც ვერ დაფინანსდა 2022 წელს, დაფინანსდეს ამ კანონით სამინისტროს პროგრამის „სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება“ (პროგრამული კოდი - 0602) შესაბამისი ქვეპროგრამების ასიგნებებიდან.

2. სტიქიით დაზარალებული ოჯახების (ეკომიგრანტების) უსაფრთხო გარემოში შეუფერხებელი გადაყვანის მიზნით, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს 2022 წლის პროგრამის „ეკომიგრანტი ოჯახების უსაფრთხო საცხოვრებლით უზრუნველყოფის“ (პროგრამული კოდი - 0609) ფარგლებში, 2022 წელს საექსპერტო დასკვნებით მოწოდებული საცხოვრებელ ფართების შესყიდვა განხორციელდეს, ამ კანონით სამინისტროს - „ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებლით უზრუნველყოფის“ (პროგრამული კოდი - 0609) - პროგრამის 2023 წლის ასიგნებებიდან, 2023 წლის დასაწყისიდან არა უმეტეს 45 სამუშაო დღის განმავლობაში.

მუხლი 22. ფულადი ჯილდოები, დანამატები და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დახმარებები

2023 წლის განმავლობაში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაკებზე ფულადი ჯილდოს, დანამატისა და სხვა ანაზღაურების გაცემა განხორციელდეს დამტკიცებული ასიგნებების ფარგლებში.

მუხლი 23. დავალიანებების დაფარვა

წინა წლებში წარმოქმნილი ფაქტობრივი დავალიანების დასაფარავად შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს 2023 წელს საბიუჯეტო ორგანიზაციებისა და დაწესებულებებისათვის ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის შესაბამისი მუხლის მიხედვით დამტკიცებული სახსრები იმ პირობით, რომ არ იქნება დაშვებული ამ მუხლის მიხედვით ახალი დავალიანების დაგროვება, რაზეც მთელი პასუხისმგებლობა ეკისრება შესაბამის საბიუჯეტო ორგანიზაციასა და დაწესებულებას.

მუხლი 24. ბიუჯეტით განსაზღვრული პროგრამები და ქვეპროგრამები

1. დამტკიცდეს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2023 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამები და ქვეპროგრამები თანახმად დანართისა.

2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2023 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებულ პროგრამებსა და ქვეპროგრამებში ცვლილებები, ხორციელდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 25. ასიგნებების გადანაწილება

ნება დაერთოს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის მინისტრს „საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის“ 92-ე მუხლის და „საბიუჯეტო პროცესისა და უფლებამოსილებათა შესახებ“ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონის 33¹ მუხლის შესაბამისად და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის 2015 წლის 9 ივნისის #10 დადგენილების საფუძველზე განახორციელოს ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამების, ქვეპროგრამების და საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მუხლებს შორის თანხების გადანაწილება.

თავი VIII

დასკვნითი დებულებანი

მუხლი 26. კანონის ამოქმედება

1. ეს კანონი ამოქმედდეს 2023 წლის 1 იანვრიდან
2. ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად გამოცხადდეს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2021 წლის 16 დეკემბრის კანონი „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის 2022 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შესახებ“ (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, (www.matsne.gov.ge), 20/12/2021, სარეგისტრაციო კოდი: 190040000.30.056.016099).

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის
მთავრობის თავმჯდომარე

თორნიკე რიჟვაძე

ბათუმი,
2022 წლის 15 დეკემბერი
№65-ის